

Tisdagen den 21 oktober

Kl. 13.00–16.08
18.00–18.39

§ 1 Prövning av yrkande om folkomröstning om det vilande grundlagsförslag som antogs av riksdagen genom beslut om betänkande 2025/26:KU2 den 1 oktober 2025

*Prövning av yrkande
om folkomröstning om
det vilande grundlags-
förslag som antogs
av riksdagen genom
beslut om betänkande
2025/26:KU2 den
1 oktober 2025*

Anf. 1 TALMANNEN:

Enligt 8 kap. 16 § regeringsformen ska folkomröstning om ett vilande grundlagsförslag hållas om det yrkas av minst en tiondel av riksdagens ledamöter och minst en tredjedel av ledamöterna röstar för yrkandet. Ett sådant yrkande ska framställas inom 15 dagar från det att riksdagen antog grundlagsförslaget som vilande. Yrkandet ska inte beredas i utskott.

Under kammarens sammanträde den 15 oktober framställde Jimmie Åkesson (SD) ett yrkande om folkomröstning om det vilande grundlagsförslag som antogs av riksdagen genom beslut om betänkande 2025/26:KU2 *Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende* den 1 oktober 2025. Eftersom yrkandet biträdades av minst 35 ledamöter bordlades det en första gång. Yrkandet bordlades ytterligare en gång torsdagen den 16 oktober. Yrkandet ska nu tas upp till avgörande i enlighet med 11 kap. 3 § första stycket riksdagsordningen.

Först ges möjlighet att lämna röstförklaring. Någon replikrätt föreligger inte på dessa anföranden.

Anf. 2 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Herr talman! När vi hanterade förslaget i den parlamentariska kommittén stod Sverigedemokraterna bakom det. Efter att förslaget arbetats fram i kommittén, under förmodat gemytliga former, har det gått ut på remiss. Då har det, enligt oss, framkommit en annan verklighet: Det som vid ett första påseende förefaller vara ett skydd för demokratin är i själva verket ett hinder för folkviljan och demokratin.

Jag ska förklara mitt och Sverigedemokraternas ställningstagande till detta, och när jag har gjort det borde det vara uppenbart att det som riksdagen nu ska ta ställning till är en av de viktigaste frågorna vi har haft att avgöra här på länge. I betydelse skulle man kunna likna det vid när vi gick med i EU och i Nato.

Herr talman! Frågan är om grundlagen i praktiken ska låsas i sin nuvarande form, år 2025, eller om vi ska ha en grundlag som faktiskt på riktigt ska kunna ändras i framtiden. Det är vad frågan handlar om, och det är det vi vill ge svenska folket en möjlighet att tycka till om.

För att grundlagen ska kunna ändras i dag gäller i allt väsentligt att riksdagen med enkel majoritet behöver fatta två likadana beslut med ett val emellan. Det är en bra, väl fungerande ordning som ger grundlagen ett gott skydd över tid men som inte i onödan försvårar behövliga förändringar.

Nu vill alltså regeringen att man ska ändra detta så att det i stället ska krävas två tredjedelars majoritet vid en andra omröstning. Det kan låta som en obetydlig förändring, och det har sagts att det är ett skydd för demokratin. Men det innebär i praktiken att ett parti eller en liten minoritet i Sveriges riksdag kan blockera alla framtida förändringar av grundlagen, trots att de har prövats i ett val och vunnit folkmajoritetens gillande.

Effekten blir alltså att folkviljan som kommer till uttryck i det mellanliggande riksdagsvalet blir innehållslös. Ska ett parti verkligen kunna förhindra att en majoritet vill beröva grovt kriminella personer deras svenska medborgarskap?

Grundlagsskyddet för tryck- och yttrandefriheten är, i motsats till många andra länders liknande lagstiftning, till stora delar baserat på att skydda de tekniska lösningarna för att föra fram yttrandena. Varför ska vi låsa fast grundlagen i tekniska lösningar som vi vet hela tiden förändras?

Genom att göra grundlagen så svår att ändra skyddar man inte demokratin. Man genomför inte folkviljan. Man gör demokratin en otjänst. Skyddet mot en utarmning av fri- och rättighetsskyddet finns redan på plats genom de regler som har tjänat oss väl i decennier. All offentlig makt i Sverige utgår från folket. Det slås fast i regeringsformens portalparagraf. Sverigedemokraterna vill att det ska fortsätta att vara så, inte bara till namnet utan också till gagnet.

Jag yrkar därför bifall till yrkandet, herr talman.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Andersson, Pontus Andersson Garpvall, Clara Aranda, Mats Arkhem, Sara-Lena Bjälkö, Bo Broman, Dennis Dioukarev, Staffan Eklöf, Matheus Enholm, Mattias Eriksson Falk, Yasmine Eriksson, Mikael Eskilander, Rashid Farivar, Ann-Christine Frohm, Nima Gholam Ali Pour, Sara Gille, Göran Hargestam, Erik Hellsborn, Fredrik Lindahl, Linda Lindberg, Christian Lindefjärd, Angelica Lundberg, Adam Marttinen, Thomas Morell, Mona Olin, Eric Palmqvist, Patrick Reslow, Michael Rubbestad, Jessica Stegrud, Robert Stenkvist, Johnny Svedin, Björn Söder, Per Söderlund, Victoria Tiblom, Martin Westmont, Eric Westroth, Markus Wiechel och Leonid Yurkovskiy (alla SD).

Anf. 3 MATS GREEN (M):

Herr talman! För Moderaterna är frågan om hur svensk grundlag ska kunna förändras över tid av största vikt. Vår uppfattning är klar: Samtidigt som våra mest centrala lagar även fortsättningsvis givetvis måste kunna förändras över tid finns det starka skäl att vidta mått och steg för att ytterligare stärka skyddet av våra grundlagar.

I en tid när vi ser att demokratin runt om i världen utmanas på olika sätt ska vi inte göra misstaget att tro att vi i Sverige är och kommer att vara immuna mot sådana tendenser. Även vi kan drabbas, kanske inte här och nu, men vem av oss här kan utesluta att det i en framtid finns krafter som vill kullkasta fundamentet för den samhällsordning som vårt samhälle står på i dag och som kommer till uttryck i våra grundlagar? Den ordning som gäller i dag för att ändra i grundlagarna är i ett sådant läge otillfredsställande.

Herr talman! Som den eniga parlamentariska utredningen konstaterade skiljer sig Sverige från många andra europeiska länder i det att vi saknar formella hinder mot att grundlagar kan ändras med knappa riksdagsmajoriteter. Att vi i praktiken haft en ordning där man eftersträvat breda majoriteter i riksdagen förändrar inte detta faktum.

Jag kan konstatera att den eniga parlamentariska kommittén lyfte fram flera relevanta aspekter i sitt betänkande avseende balansen mellan skyddet av grundlagarna och behovet av grundlagar som över tid speglar majoritetssuppfattningen i samhället.

Med dessa utförliga överbåganden som grund valde sedan en enig grundlagskommitté att föreslå de förändringar som Sverigedemokraterna numera i efterhand ifrågasätter. Det gjorde de inte då det begav sig, inte då det spelade roll.

Herr talman! En del av den kritik som lyfts nu synes gå ut på att den föreslagna ordningen gör det svårare att få till förändringar i en riktning som man som parti vill se framledes eller att enskilda partier skulle ges ett de facto-veto. Men det är i så fall ett argument som även går åt andra hållet, för med dagens ordning är det de facto möjligt för en framtida knapp riksdagsmajoritet att driva igenom grundlagsförändringar som man själv är väldigt starkt emot.

I Sverige har det varit betydligt mer regel än undantag att det regerande blocket får majoritet, i stort sett alltid en förhållandevis knapp majoritet, även i påföljande val. Ska det verkligen vara så lätt att ändra fundamentala principer?

I Sverige har vi med rätta haft en diskussion om vikten av att stärka äganderätten i grundlagen. Så långt allt väl. Men man kan också konstatera att det i Tyskland just nu förs en annan grundlagsdiskussion om att förbjuda vissa partier. Ska det vara så lätt som med en enkel majoritet med ett val emellan? En enig svensk grundlagskommitté kom fram till att svaret på en sådan fråga måste vara nej.

Herr talman! Vi moderater står fast vid vårt tidigare ställningstagande. Den ordning som blir följd av den nu föreslagna förändringen är högst rimlig. Den ger en välavvägd balans mellan ett skärpt skydd för våra viktigaste lagar samtidigt som den alltså ger goda möjligheter att anpassa och utveckla grundlagarna när det finns en tillräckligt bred samsyn i riksdagen för det. Jag vill avsluta med att poängtera att vi, på samma sätt som vi tar frågan om grundlagsförändringar på största allvar, ser att möjligheten till folkomröstningar ska hanteras med största omsorg.

Vi har här ett förslag som en enig parlamentarisk kommitté ställt sig bakom, som slutligen landat på riksdagens bord och som vi också fattat beslut om. Det är inte en god idé att i ett sådant läge göra det till föremål

*Prövning av yrkande
om folkomröstning om
det vilande grundlags-
förslag som antogs
av riksdagen genom
beslut om betänkande
2025/26:KU2 den 1
oktober 2025*

för en folkomröstning. Moderaterna kommer alltså att yrka avslag på den begäran om särskild folkomröstning riksdagen i dag har att ta ställning till. (Applåder)

I detta anförande instämde Crister Carlsson, Ludvig Ceimertz, Gustaf Göthberg, Caroline Högstöm, David Josefsson, Mattias Karlsson i Luleå, Ann-Sofie Lifvenhage, Noria Manouchi, Marie Nicholson, Peter Ollén, Erik Ottoson, Thomas Ragnarsson, Magnus Resare, Oliver Rosengren, Maria Stockhaus, Helena Storckenfeldt, Oskar Svärd och Viktor Wärnick (alla M).

Anf. 4 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! Den 1 oktober antog riksdagen i ett första beslut ett mycket viktigt grundlagsförslag. Det handlar om att förstärka skyddet för grundlagarna genom att kräva en kvalificerad tvåtredjedelsmajoritet i den andra riksdagsomröstningen för att anta en grundlagsändring. Det är en reform som alla partier enhälligt stod bakom i 2020 års grundlagskommitté och som vi i Liberalerna har förespråkats under lång tid.

Det är en viktig förändring eftersom den liberala demokratisynen handlar om ett folkstyre där folksuveränitetsprincipen balanseras av ett starkt skydd för individens grundläggande civila och politiska rättigheter. Vi anser att varken våra fundamentala fri- och rättigheter eller det demokratiska systemets bärande institutioner ska kunna åsidosättas med enkel majoritet.

Det finns en annan demokratisyn, som historiskt sett förfäktats av Socialdemokraterna. Folksuveräniteten skulle råda så obehindrat som möjligt. Därför motsatte sig Socialdemokraterna länge Liberalernas och andra borgerliga partiers krav på att ge konstitutionellt skydd åt våra grundläggande fri- och rättigheter och att göra det svårare att ändra våra grundlagar.

Olof Palme sa 1976 i riksdagen att det han kallade sinnrika författningsregler och spärrar mot ett folkligt reformarbete kunde vara en fara mer än ett skydd för demokratin. Ett sådant synsätt är för oss liberaler helt främmande. I dag har Socialdemokraterna svängt i denna fråga, vilket vi välkomnar.

Herr talman! Sverigedemokraterna har nu backat från sitt tidigare stöd för förslaget och vill att en folkomröstning ska hållas om denna fråga. Sverigedemokraterna har på det viset intagit den position som Socialdemokraterna tidigare hade, det vill säga att bromsa varje förstärkning av grundlagens ställning.

Liberalerna avser att rösta emot Sverigedemokraternas förslag om folkomröstning eftersom det finns ett mycket brett parlamentariskt stöd för det nu vilande grundlagsförslaget. Folkomröstningsinstitutet ska enligt vår mening inte användas i ett sådant läge.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gulan Avci, Malin Danielsson, Joar Forssell, Fredrik Malm, Martin Melin, Elin Nilsson, Lina Nordquist, Helene Odenjung och Cecilia Rönn (alla L).

Anf. 5 JESSICA WETTERLING (V):

Herr talman! Det brukar vara färre i kammaren när jag pratar om konstitutionsutskottets viktiga frågor. Men våra grundlagar är inte vilka lagar

som helst. De är grunden för vår demokrati. Det är också därför de är överordnade alla andra lagar och har ett starkare skydd. De definierar hur Sverige styrs och skyddar våra grundläggande fri- och rättigheter. Men även om de har ett starkare skydd än andra lagar har exempel i världen visat att man aldrig kan ta demokratin för given och att demokratier ibland är skörrare än vad man har förutsett.

I Sverige har det länge funnits en praxis när det gäller förändringar i grundlagarna: att vi partier strävar efter att nå breda överenskommelser för Sveriges bästa. Precis så har skett i denna fråga. I tre år har en grundlagsutredning, som dessutom varit enig, utrett hur man kan stärka domstolarnas oberoende och stärka skyddet för vår demokrati.

Det brukade vara så att man tillsatte en parlamentarisk utredning som genom ett givande och tagande såg till att finna kompromisser och hitta det man kunde få brett stöd för. Partierna visade varandra ömsesidigt förtroende. Det krävde naturligtvis att alla ledamöter i en utredning gjorde sin läxa och förankrade sitt ställningstagande internt i sitt parti.

Nu fastställs den praxis som under lång tid har varit gällande tradition i Sverige när det gäller hur vi ändrar våra grundlagar.

Herr talman! Jag tycker verkligen att det är olyckligt att en utredning som var helt enig har lett till att vi nu står här, trots att utredningen fick goda förutsättningar. Det väcker frågor kring den tillit vi kan visa varandra i framtida parlamentariska utredningar.

Herr talman! Vänsterpartiet kommer att rösta nej till yrkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Samuel Gonzalez Westling, Tony Haddou och Isabell Mixter (alla V).

Anf. 6 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! I dag ska kammaren pröva Sverigedemokraternas yrkande om folkomröstning gällande det vilande förslag till grundlagsändring som riksdagen fattade beslut om den 1 oktober. Förslaget som riksdagen beslutade att anta som vilande syftar till att stärka det institutionella skyddet för Sverige som demokratisk rättsstat och göra det svårare att ändra grundlagarna.

Vi ser en oroande utveckling på många håll i vår värld, där tidigare demokratiska landvinningar har rullats tillbaka steg för steg. Allt fler auktoritära regimer har exempelvis tagit kontroll över domstolsväsendet genom att politisera utnämningen av domare, särskilt i de högsta domstolarna, och driva igenom grundlagsändringar som gynnar den sittande regimen. I många länder har flera av de grundlagsskyddade friheter och rättigheter som vi ser som självklara inskränkts, såsom yttrandefrihet, tryckfrihet, föreningsfrihet och demonstrationsfrihet.

I det svenska rättssystemet finns redan en inbyggd tröghet i och med att en grundlagsändring kräver två beslut med ett mellanliggande val. Med tanke på de förändringar som har kunnat ses i vår omvärld såg regeringen ett behov av att förstärka detta för att undvika att tillfälliga svackor i väljaropinionen medför stora förändringar i det demokratiska systemet.

Därför tillsatte regeringen 2020 års parlamentariska grundlagskommitté, med representanter från samtliga riksdagspartier, i syfte att ställa än högre krav på parlamentarisk samstämmighet inför förändringar av grund-

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*Prövning av yrkande
om folkomröstning om
det vilande grundlags-
förslag som antogs
av riksdagen genom
beslut om betänkande
2025/26:KU2 den 1
oktober 2025*

lagen. En enig kommitté, inklusive Sverigedemokraterna, ställde sig bakom de förslag som regeringen gick vidare med till riksdagen.

Herr talman! Det vilande förslaget till grundlagsändring ska slutgiltigt fastställas efter nästa års val. När det har trätt i kraft den 1 april 2027 kommer det att krävas att minst hälften av riksdagens ledamöter röstar för att anta ett grundlagsförslag som vilande. I dag krävs bara enkel majoritet av dem som råkar vara närvarande i kammaren vid omröstningen. Efter allmänna val krävs sedan en kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av riksdagens ledamöter i det andra beslutet för att ändra grundlagen. I dag räcker det med enkel majoritet i kammaren även för detta andra beslut.

Med de föreslagna ändringarna stärks skyddet av vår demokrati, och risken minskar för att grundlagar ändras med ett tillfälligt, svagt stöd i riksdagen. Det kommer alltså att krävas breda majoriteter för att ändra grundlagar i framtiden. Det bidrar till att skapa stabilitet och förutsägbarhet, och det minskar risken för plötsliga omsvängningar.

Kristdemokraterna kommer att rösta rött och röstar därmed för avslag på Sverigedemokraternas yrkande om en folkomröstning i denna fråga. (Applåder)

I detta anförande instämde Yusuf Aydin, Camilla Brodin, Dan Hovskär, Magnus Jacobsson och Camilla Rinaldo Miller (alla KD).

Anf. 7 JAN RIISE (MP):

Herr talman! Sverige har ett representativt och parlamentariskt statskick. Det innebär bland annat att också mindre partier kan vara representerade i riksdagen. Det bidrar till att skapa en mer rättvisande sammansättning i betydelsen att fler människor är delaktiga. Följaktligen kan fler röster komma till tals och bidra till såväl dynamik som välfärd och en hållbar utveckling. Så är det också i många andra länder. Våra nordiska grannar är några goda exempel.

Det representativa statsskicket anses av forskningen vara stabilt och leda till väl förankrade och kvalitetsmässigt goda beslut. Priset för detta är att det kan ta lite längre tid att nå en gemensam uppfattning, men den trögheten ses också som en fördel. Det ger tid för allmän debatt och dialog. Det anses också ge fler en känsla av större rättvisa. Alla röster räknas, vilket skapar större tillit.

Herr talman! Alternativet är den amerikanska och brittiska modellen där varje valkrets har en plats, och den tas av den som får flest röster. Det har i praktiken lett till ett tvåpartisystem där en majoritet bestämmer alldeles oavsett hur liten den är. Ett sådant system anses ge större möjligheter till ansvarsutkrävande men kan samtidigt upplevas som mer polariserande.

Det kan förstås också uppfattas som mer medialt attraktivt med *en* konfliktlinje i stället för flera uppfattningar i samma frågor. "Vi mot dom" har tagit plats ända in i *Agendas* tv-studio. Men i Sverige är vi sedan länge kända för vår strävan att söka en gemensam uppfattning och söka konsensus i viktiga frågor. Det är sedan gammalt, kan man säga.

Nu har vi ett förslag att ta ställning till där Sverigedemokraterna väljer att lämna en överenskommelse i en grundlagsutredning, en överenskommelse som alla partier stått bakom, om att göra det svårare att ändra grundlagar genom att ställa krav på en kvalificerad majoritet i den andra voteringen, det vill säga den som kommer efter ett val.

Herr talman! Många människor har tagit till sig tanken om en omställning från fossilt till förnybart, från kastat till återvunnet, från exploaterat till återställt. Det inbegriper en tanke om att alla är inkluderade och att alla behövs och kan vara med. Det återspeglas inte minst i Förenta nationernas Agenda 2030. Ett stort antal av dess 169 mål handlar om ”alla”: prisvärda, rimliga och säkra bostäder för alla och utrotande av fattigdom för alla, för att bara ta ett par exempel – eller för den delen målet 16:7 om ett inkluderande, deltagande och representativt beslutsfattande för alla.

Nu vill Sverigedemokraterna kratta manegen för ett Sverige där demokrati uttryckligen bygger på att hälften plus en röstberättigad kan bestämma och att hälften plus en ledamot ska kunna ändra grundlagarna.

Det är trots allt de lagar vi kommit överens om tillsammans som definierar det Sverige vi vill ha. Man skulle kunna säga att grundlagarna uttrycker de värderingar vi tror på, som rösträtt, medborgerliga fri- och rättigheter och fria och oberoende domstolar. Vi vill nu förtydliga den praxis som funnits under lång tid, nämligen att grundlagarna ska bygga på breda överenskommelser, och hellre försäkra oss om att det blir svårare att ändra dem. Därför röstar vi i Miljöpartiet nej till yrkandet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Leila Ali Elmi, Mats Berglund, Camilla Hansén, Daniel Helldén, Annika Hirvonen, Linus Lakso, Rebecka Le Moine, Amanda Lind, Katarina Luhr, Amanda Palmstierna, Nils Seye Larsen, Malte Tängmark Roos och Ulrika Westerlund (alla MP).

Anf. 8 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Centerpartiet kommer att rösta nej till yrkandet om folkomröstning om det vilande grundlagsförslaget som riksdagen antog den 1 oktober 2025. Vi gör det därför att vi värnar demokratins stabilitet. Vi gör det därför att förslaget stärker domstolarnas oberoende och därmed skyddar varje människas fri- och rättigheter. Vi gör det därför att det är resultatet av ett brett parlamentariskt samarbete där alla partier deltog, även de som nu svajar. En folkomröstning skulle dessutom riskera att försena angelägna reformer för domstolarnas oberoende eftersom hela propositionen måste bifallas som en helhet vid den andra omröstningen.

Herr talman! Det här handlar inte om partipolitik. Grundlagarna är inte ett dokument för jurister eller statsvetare. De är allas vårt skydd mot maktmissbruk, mot godtycke och mot att demokratin försvagas när det blåser. Tvåtedjedelsregeln, som nu skrivs in, gör just detta; den säkrar demokratin. Den skapar stabilitet. Den bygger in eftertanke. Den ser till att spelreglerna för demokratin inte kan ändras av tillfälliga majoriteter.

Herr talman! Det här är inget nytt. Det är en svensk tradition. Redan på 1700-talet under kung Adolf Fredrik slog man fast att grundlagarna ska vila på en bred enighet. I 1809 års regeringsform sades samma sak. Man ville avhålla icke nog betänkta försök och förekomma förhastade beslut. Till och med under andra världskriget drog man samma slutsats: Grundlagarna ska inte följa tillfälliga opinioner utan stå i samklang med en varaktig folkmening.

Det är detta som har byggt Sverige starkt, och det är det vi nu försvarar.

Herr talman! Propositionen handlar också om något avgörande: domstolarnas oberoende. Ett självständigt rättssystem är demokratins försäkring

mot maktmissbruk. Att stoppa reformen via en folkomröstning vore att försvaga rättsstaten, och det kan vi aldrig acceptera.

Nu begärs en folkomröstning, och det låter förstås tilltalande – för vem kan vara emot att folket får säga sitt? Men när man säger att detta görs i folkviljans namn missar man själva kärnan i folkviljan. Folkvilja betyder inte att majoriteten ska kunna göra vad som helst. Det betyder att makten utövas under lagarna och att lagarna skyddar alla, även den som står i minoritet.

Tvåtedjedelsregeln är just det skyddet. Den säger att vi innan vi ändrar spelreglerna för demokratin ska vara fler än bara en tillfällig majoritet som tycker att det ska göras. Det är klokt, och det är försiktigt – men det är också väldigt starkt.

Herr talman! Vi vet inte vem som har makten om tio år. Vi vet inte vilka kriser vi möter. Men vi vet att vi behöver stå upp för demokratin även när det blåser. Därför kommer Centerpartiet att rösta för avslag på yrkandet om en folkomröstning.

(Applåder)

I detta anförande instämde Ulrika Heie, Helena Vilhelmsson och Anders Ådahl (alla C).

Anf. 9 LENA HALLENGREN (S):

Herr talman, riksdagsledamöter och åhörare! Vi lever i allvarstider. Runt omkring oss härjar krig, konflikter och en växande misstro mot demokratiska institutioner. Den världsordning som många har tagit för given skakar i sitt fundament. I land efter land kan vi se hur demokratin hotas och hur rättsstaten utmanas och riskerar att politiseras.

Det vi svenskar tar för självklart – självständiga domstolar, fria medier och grundläggande mänskliga rättigheter – är i grunden det som håller vårt samhälle samman. När dessa värden hotas i andra länder måste vi våga se att detta är något som också kan påverka oss. Sverige är fortfarande en stabil demokrati, men vi får inte invaggas i tron att just våra system skyddas av någon naturlag. Vi måste tvärtom våga inse att även Sverige kan drabbas och att även våra fri- och rättigheter kan komma att begränsas och inskränkas. Insikten om detta är, herr talman, vad dagens omröstning i grunden handlar om.

Herr talman! Vår grundlag är hörnstenen i vår demokrati. Den reglerar statsskicket, garanterar medborgarnas fri- och rättigheter och slår fast den svenska folkstyrelsens princip: att all makt i Sverige utgår från folket. Vi pratar alltså inte om någon juridisk hyllvärmare utan om ett löfte om att vårt land ska styras med respekt för människors frihet, jämlikhet och värdighet.

Genom historien har grundlagarna vårdats i brett samförstånd över blockgränserna. De har stått över den dagliga politiska trätan, och det har tjänat Sverige väl. En stark demokrati kräver gemensamma spelregler som vi alla värnar, alldeles oavsett partifärg.

Jag är glad över att vi socialdemokrater inte är ensamma om att tycka detta. Det är betydelsefullt att sju av riksdagens åtta partier även denna gång lyckats komma överens om viktiga grundlagsreformer. För detta vill jag rikta ett uppriktigt tack till regeringspartierna, Centerpartiet, Vänster-

partiet och Miljöpartiet. Tack för att ni prioriterar samförstånd! Tack för att ni sätter demokratins långsiktiga styrka före kortsiktig partipolitik!

Men, herr talman, det går inte att bortse från den politiska betydelsen av dagens omröstning. Att regeringssidans största parti sätter sig på tvären när det gäller att stärka de strukturer som bär vår demokrati är inget annat än djupt beklagligt. Kom ihåg: Det handlar inte om några småfrågor utan om skyddet för demokratins grundfundament, om att säkra det som garanterar varje människas frihet och rätt.

Med detta sagt, herr talman, står vi socialdemokrater förstås helhjärtat bakom rätten att kunna begära en folkomröstning om ett vilande grundlagsförslag. Det är och ska fortsatt vara en viktig kontrollfunktion för att säkerställa att ändringar sker med bred majoritet och med eftertanke.

Men med stor makt följer också ett stort ansvar. Det ansvaret är sju av riksdagens åtta partier beredda att ta. Sverigedemokraterna, däremot, gör som de brukar: De tar inte ansvar, de följer inte praxis och de sätter inte Sveriges bästa före partiets bästa. Praktiken är en annan, och den lyder kaos och splittring.

Herr talman! Vår demokrati får aldrig tas för given. Den måste vinnas varje dag. För oss socialdemokrater är detta en självklarhet, och därför står vi bakom den föreslagna grundlagsändringen – för att värna de principer som skyddar människors frihet, trygghet och värdighet och för att slå vakt om det som gör Sverige till Sverige. Därför kommer vi att rösta nej till yrkandet om folkomröstning.

(Applåder)

I detta anförande instämde Johan Andersson, Lena Bäckelin, Åsa Eriksson, Peter Hedberg, Joakim Järrebring, Ida Karkiainen, Gustaf Lantz, Malin Larsson, Sanne Lennström, Fredrik Lundh Sammeli, Leif Nysmed, Lawen Redar, Sofia Skönnbrink, Anna-Caren Säterberg och Carina Ödebrink (alla S).

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

Ärendet om folkomröstning om vilande grundlagsförslag skulle nu tas upp till avgörande.

För bifall till yrkandet krävdes enligt 8 kap. 16 § regeringsformen att *minst en tredjedel av riksdagens ledamöter* röstade ja. Beslutet skulle enligt riksdagsordningen fattas genom omröstning.

Votering:

70 för bifall

257 för avslag

22 frånvarande

Talmanen konstaterade att mindre än en tredjedel av riksdagens ledamöter hade röstat ja, och kammaren hade således avslagit yrkandet om folkomröstning om vilande grundlagsförslag.

Partis fördelning av rösterna:

För bifall: 70 SD

För avslag: 102 S, 65 M, 19 V, 21 C, 19 KD, 15 MP, 16 L

Frånvarande: 4 S, 2 SD, 3 M, 3 V, 3 C, 3 MP, 4 -

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*Prövning av yrkande
om folkomröstning om
det vilande grundlags-
förslag som antogs
av riksdagen genom
beslut om betänkande
2025/26:KU2 den 1
oktober 2025*

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 30 september justerades.

§ 3 Meddelande om frågestund

Andre vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 23 oktober kl. 14.00*.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2025/26:69

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:69 Åtgärder för att nå klimatmål
av Åsa Westlund (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 6 november 2025.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 17 oktober 2025

Klimat- och näringslivsdepartementet

Romina Pourmokhtari (L)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Expeditionschef

Interpellation 2025/26:71

Till riksdagen

Interpellation 2025/26:71 Kvinnors rätt att bestämma över sin kropp
och klädsel

av Lorena Delgado Varas (-)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 7 november 2025.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 20 oktober 2025

Arbetsmarknadsdepartementet

Nina Larsson (L)

Enligt uppdrag

Johanna Johnsson

Rättschef

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2025/26:3820 till kulturutskottet

2025/26:3818 till skatteutskottet

2025/26:3819 till civilutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Prot. 2025/26:22
21 oktober

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Justitieutskottets betänkanden

2025/26:JuU3 Kriminalisering av oskuldskontroller, oskuldsintyg och oskuldsingrepp

2025/26:JuU4 Ökade möjligheter att dela uppgifter inom Polismyndigheten

Civilutskottets betänkande

2025/26:CU2 Ett nytt regelverk för bygglov

Konstitutionsutskottets betänkanden

2025/26:KU7 Sekretess i vissa ärenden om strategiska nettonollprojekt

2025/26:KU6 Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbrytande bestämmelse

Finansutskottets betänkande

2025/26:FiU9 Riksrevisorns årliga rapport 2025

Försvarsutskottets betänkande

2025/26:FöU3 Försvarsindustristrategi för ett starkare Sverige – innovation, produktion och samarbete

Trafikutskottets betänkanden

2025/26:TU2 Förenklad in- och uthyrning av skepp

2025/26:TU3 Skärpt kontroll av styrelsen i besiktningsorgan

Skatteutskottets betänkande

2025/26:SkU7 Riksrevisionens rapport om tillfälliga anstånd med inbetalning av skatt

§ 7 En lag om public service och riktlinjer för verksamheten 2026–2033

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

Kulturutskottets betänkande 2025/26:KrU2

En lag om public service och riktlinjer för verksamheten 2026–2033
(prop. 2024/25:166)
föredrogs.

Anf. 10 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD):

Fru talman! Från prövning av folkomröstning går vi nu över till public service. Det är två viktiga frågor.

Vi har jobbat med frågan om public services kommande sändningstillstånd i ett par år, och nu ska vi debattera den. Sedan ska vi votera och besluta i frågan.

Det har varit en lång resa, får man säga. Förslaget innefattar en ny public service-lag som är teknikneutral och omfattar de riktlinjer som de tre bolagen Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion ska

förhålla sig till under de kommande åtta åren. Det är omfattande och komplext.

Det betänkande som ligger på bordet har föranletts av att en parlamentarisk kommitté arbetat under ett år för att grundligt gå igenom de förutsättningar som public service behöver under de kommande åtta åren, och inte minst för den tid vi lever i nu.

Åtta år är en väldigt lång tid för ett sändningstillstånd, inte minst när digitaliseringen och utvecklingen går med en rasande fart. Den grundläggande aspekten i vårt arbete har varit ett oberoende public service som är en del av beredskapsplaneringen. Därför blev namnet på den parlamentariska kommitténs betänkande också *Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider*. På den punkten är alla partier överens, vilket är bra.

Vi lever i en orolig tid, och det är viktigt att public service utgör en del av totalförsvaret, vilket bland annat Försvarsberedningen och Försvarmakten slår fast. Samtidigt som public service finner den rollen är det centralt att ägarna, alltså skattebetalarna, också har ett förtroende för den rollen, vilket jag strax kommer att återkomma till.

Fru talman! Jag vill inledningsvis förklara Sverigedemokraternas viktigaste förändringar och ingångar när det gäller det nya sändningstillståndet och hur vi har tänkt när det gäller uppdraget. Jag vill egentligen börja med det svenska språket. Public service spelar en mycket viktig roll för det svenska språket eftersom det fungerar som en gemensam språklig grund för hela befolkningen. I uppdraget tydliggörs därför att bolagen genom nyheter, samhällsprogram och kultur- och utbildningsinnehåll och på korrekt och tydlig svenska ska bidra till att språket bevaras, stärks och utvecklas.

I en tid då engelskan dominerar i digitala medier och på streamingplattformar är public service en motvikt som säkerställer att kvalificerat innehåll fortsatt produceras på svenska. Dessutom har vi genom massinvandringen sett att sociolekter med inslag av arabiska och andra språk i utanförskapsområden vuxit fram på ett sätt som på sikt hotar det svenska språket. Public service ska därför främja språkutvecklingen för barn och unga samt erbjuda lätt svenska för invandrare, vilket gör det till en viktig demokratisk resurs för språkets framtid.

Sedan har vi kulturarvet, där public service spelar en stor roll, inte minst genom att bevara och förmedla Sveriges kulturarv. Genom att producera och tillgängliggöra program om svensk historia, traditioner, musik, konst och litteratur ska SVT, SR och UR bidra till att stärka den gemensamma svenska kulturen och vår kulturella identitet. De dokumenterar också det som sker i vår samtid, vilket kommer att bli framtidens kulturarv.

Public service fungerar som ett arkiv över viktiga händelser och samhällsutvecklingen samtidigt som man lyfter fram både etablerade och nya kulturuttryck från hela landet. Public services roll är att vara ett komplement för att täcka just de kulturintressen som privata aktörer inte finner lönsamhet i att täcka.

Under lång tid har vi sett hur den skattefinansierade kulturen generellt varit föremål för en politisk detaljstyrning av vänsterliberaler, inte minst när det kommer till speglingsuppdraget och innehållsuppdraget i public service. Detta ändrar vi nu, vilket är bra. Tidigare har värdeord som mångfald och jämställdhet varit vägledande för granskningsnämndens uppföljning av innehåll och också för organisationen. Det har varit problematiskt,

eftersom det är mål som har varit svåra att följa upp. Detta bekräftar både granskningsnämnden och bolagen själva. Det har föranlett kvotering efter människors yttre attribut, såsom kön, hudfärg, sexuell läggning med mera, och inte efter kompetens och merit, vilket borde vara självklart i ett land som vill skapa innovation och utveckling i världsklass.

Vi menar att alla människor speglas i en variation av befolkningen, vilket alltså nu är speglingsuppdragets formulering. Variationen av tankar, idéer och åsikter är mer relevant för oss sverigedemokrater än yttre attribut. Vi stödar helt enkelt upp efter Miljöpartiets och Socialdemokraternas styrning av kulturen och det som på engelska brukar kallas för woke.

Public service har ett högt förtroende bland befolkningen, vilket är bra. Dock har problemet länge varit att vi kunnat se en växande skillnad mellan vänster- och högerväljare i förtroendet för public service. Medborgare som tenderar att rösta vänster har ett exceptionellt högt förtroende, medan väljare till höger har ett lägre förtroende. De visa tvistar om orsaken till detta, men i pragmatismens anda väljer jag att uttrycka mig så här: Om det sker vinklingar och styrningar av innehållet för att gynna en viss ideologisk inriktning är det ett allvarligt problem för demokratin. Det är av allra störst vikt att bolagen själva inser att detta är en viktig fråga, inte minst när polariseringen ökar i vårt samhälle.

Man kan också se att skillnaderna mellan grupperna när det gäller förtroendet för public service växer, enligt SOM-institutet. Det går helt enkelt inte att sopa denna problematik under mattan längre. Därför är det viktigt att opartiskheten, eller partiskheten enligt vissa, följs upp och granskas på ett bredare plan, vilket är en del av det nya sändningstillståndet. Därför ska en extern forskningsstudie som belyser villkoret om opartiskhet genomföras. Det är bra för transparensen och i förlängningen för demokratin, vilket alla goda demokrater naturligtvis borde vara för.

Fru talman! Inom ramen för public services kärnuppdrag ska public service finnas tillgängligt för hela befolkningen och värna det svenska språket för barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och grupper som kommersiella aktörer inte når. Grundläggande är också att public service ska ägna sig åt oberoende och opartisk nyhetsförmedling. Detta är den bärande pelaren för public service och dess existensberättigande.

Public service ska alltså inte se sig själv som en del av en fri marknad eller som en del av den kommersiella mediemarknaden. Detta är extremt viktigt eftersom mångfalden av medier är själva syret för demokratin. Att Socialdemokraterna sedan 1970-talet har gjort kulturskapandet beroende av staten och offentliga medel är djupt problematiskt, inte minst för den demokratiska utvecklingen. Det tar tid att förändra detta, men Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen har påbörjat en förändringsresa som vi ämnar fortsätta under de kommande mandatperioderna, vilket naturligtvis är väldigt bra för hela kulturen.

Därför finns det också en fara i att public service fortsätter växa utanför sitt kärnuppdrag. Då konkurrerar man om program som den kommersiella sidan kan göra mycket bättre. Så ska det inte vara.

Ingenting växer under en stor ek. Och det finns tendenser till att public service har blivit just en stor ek. Det är inte bra. Därför tydliggör vi den delen i det nya sändningstillståndet. Public service ska ta större hänsyn till kommersiella aktörer på ett tydligare sätt.

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

Varje skattebetalare som finansierar public service betalar runt 1 300 kronor per år – ungefär 105 kronor i månaden – oavsett om man vill det eller inte. Det är en viktig del i detta. Vårt jobb som politiker är att se till att varje skattekrona används på ett ansvarsfullt sätt. Slöseri måste motverkas i alla led. Det är självklart. Då är effektivisering och sparpaket viktiga. Det vet inte minst alla företagare som någon gång har genomlidit en lågkonjunktur. Jag har själv varit företagare. Det är i en lågkonjunktur man går igenom sitt grunduppdrag och sina kostnader, vilket är nödvändigt och sunt för alla organisationer.

I många jämförbara länder effektiviserar man sina public service-bolag. I Sverige kommer finansieringen för den nya tillståndspanoden inledningsvis att vara generös eftersom vi ser behovet av att public service anpassar sig till beredskapsuppdraget och de ökade kostnader som det medför. Dock trappar vi ned anslagen allteftersom, vilket skapar tid för effektiviseringar och nedskärningar av sådant som till exempel inte tillhör kärnuppdraget. Som hjälp i det arbetet ska en extern analys av företagens arbete och redovisning av produktivitet och effektivitet genomföras. Det är bra.

Till exempel var kanske tre separata bolag – ett hus som gör ljud, ett hus som gör bild, och ett hus som gör utbildning – rimligt på 70-talet, för då hade vi bara statlig television och radio. Men 2025 lever vi i digitaliseringens tidsålder, och vi har tillgång till alla världens medier i vår telefon, i vår ficka, dygnet runt, hela tiden. Jag tror faktiskt inte att det finns något annat land i hela världen som fortfarande har tre separata bolag, men jag kan ha fel.

Det borde i alla fall inte vara en kontroversiell tanke att man ska modernisera och slå ihop bolagen, vilket vi i Sverigedemokraterna drivit sedan vi kom in i riksdagen. Det är uppenbart mycket ineffektivt och omodernt som det fungerar i dag. Kommitténs rekommendation är att detta ska utredas inför nästa sändningstillstånd, då vi inte hade tillåtelse att utreda just den delen av betänkandet, sammanslagningen, under den här processen.

Att börja se över samarbeten mellan bolagen redan nu, inte minst på lokal nivå, är fullt görbart. Detta är någonting som bolagen bör se över.

Fru talman! En stark, transparent, opartisk och oberoende public service som är en del av totalförsvaret och som alla skattebetalare har förtroende för har varit målet för oss sverigedemokrater i arbetet med public service inför det kommande sändningstillståndet.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

I detta anförande instämde Jonas Andersson, Runar Filper, Björn Söder och Markus Wiechel (alla SD).

Anf. 11 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Varmt tack, Alexander Christiansson, för ditt anförande!

När jag lyssnar på Alexander Christiansson blir det väldigt tydligt att partierna tycker väldigt olika om public service. Jag måste inleda med att säga att jag tycker att det är bra att våra åsiktsskillnader tydligt kommer fram. Det gör de ganska ofta i våra debatter, tycker jag. Kulturutskottet bär med sig diskussioner om ideologi och våra grundläggande värderingar, och det ska komma fram i debatterna.

Miljöpartiet vill se en stark public service med en stark finansiering, en stark medelstildelning, för vi anser att public service är ett väldigt viktigt skydd mot till exempel polarisering i samhället, splittring och påverkan från antagonister, oavsett om de kommer härifrån Sverige eller från stater som vi inte tycker om och som kanske inte tycker om oss.

Man kan tycka att det som jag tänker ta upp och fråga Alexander om är en detalj. Det handlar om det som Alexander tog upp om analyser och forskningsstudier som ska göras.

Jag tog med mig några remissvar när det gäller utredningen. Det är naturligtvis lärosätena som i första hand ska komma i fråga för att göra de här analyserna, framför allt av opartiskheten. Mittuniversitetet är tydligt med att man tycker att de här studierna är överflödiga. De riskerar att bli en pålaga som tillför mycket lite och så vidare. Göteborgs universitet menar att det finns starka skäl att ifrågasätta det här. Det finns inget stöd för att nyhetsbevakningen i public service skulle vara partipolitiskt partisk på något sätt.

Varför ska man göra de här kostnadsdrivande studierna, Alexander?

Anf. 12 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Vi har haft många replikskiften, du och jag, Mats Berglund. Vi inleder nog nästan samtliga med att vi inte riktigt håller med varandra när det kommer till kulturpolitiken. Så ska det naturligtvis vara i en sund demokrati.

Jag tyckte att jag i mitt anförande hyfsat tydliggjorde varför jag menar att vi behöver göra dessa studier. Det är en rad olika studier.

En rör effektiviseringen av bolagen. Anslagen till public service kommer att trappas ned, och det kommer att innebära en viss nedskärning av bolagen. Som en hjälp där menar vi att det är en bra idé att genomlysna bolagen och hur man kan effektivisera. När det gäller just studierna kring opartiskhet läste jag i går SOM-institutets uttalande – SOM-institutet vid Göteborgs universitet – om att det är en mycket bra idé.

Det finns alltså lite olika röster här, och jag hör till de röster som menar att det är jättebra med transparens. Det är superbra, speciellt när jag som skattebetalare inte kan välja om jag ska vara med och finansiera en stor public service.

Sedan är jag också för en stark public service. Ibland tycker jag att det blir höga brösttoner. Vi kan titta på medelstildelningen. Det är ingen jättenedskärning av public service. Vd:arna på bolagen kommer att skrika, men det är inte någon jättenedskärning. Det finns de som till och med hade velat se ännu större nedskärningar av public service. Men nu får man ännu mer pengar, väldigt mycket pengar. Klarar man inte av att utföra sitt kärnuppdrag med de resurserna har vi ett annat problem, tror jag.

Anf. 13 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag skulle nog hävda att det är stora nedskärningar som behöver göras. Vi har redan sett – nu när inflationen gröper ur den medelsuppräknings med 2 procent som sker i dag – att exempelvis SR har fått lägga ned delar av redaktionen. Det handlar om viktiga nyhetsinslag. Kinapodden har lagts ned, till exempel, vilket jag beklagar. Det är bara ett exempel. Det är en otroligt viktig röst för att man ska förstå vad som händer i den delen av världen.

Men åter till de här studierna. Jag tänker framför allt på studien om opartiskhet som enligt propositionen ska göras av etablerade forskare, antagligen just på lärosätena. Den typen av studier görs redan. Vi har ganska många olika typer av granskningar. Och som jag nämnde tidigare menar Göteborgs universitet att det inte finns någon större opartiskhet.

Jag läser nu vad Svenska Journalistförbundet skriver. Man skriver: Det finns inget som tyder på att opartiskheten och sakligheten har minskat hos public service. Enligt Journalistförbundet kan det däremot finnas ett samband mellan den politiska debatten kring public service och allmänhetens förtroende. Man får inte blanda ihop förtroende och opartiskhet här.

Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna har på senare år öppet ifrågasatt public service-företagens verksamhet. Man tror att det kan finnas en koppling just mellan det här ifrågasättandet och den politiska debatten kring det här. Men att opartiskheten skulle vara ifrågasatt menar man är fel.

Slutligen hävdar man att det skulle strida mot grundlagen om staten uppdrar åt externa forskare att genomföra studier av public service. Det ska vara granskningsnämnden som gör dem – det ska inte ges uppdrag till externa forskare.

Anf. 14 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Vi har olika ideologiska utgångspunkter, och då låter det så här. Nu är det Sverigedemokraterna och de borgerliga partierna i Tidö-samarbetet som har satt ramarna för det här sändningstillståndet. Det vore konstigt om det såg ut exakt så som Mats Berglund hade velat se det. Det hade varit väldigt märkligt.

Vi har landat i den här formen för det kommande sändningstillståndet. Jag är nöjd med det. Det finns ytterligare saker jag hade velat göra. Men jag är nöjd med det vi har fått igenom, som jag också redogjorde för i mitt anförande.

När det gäller just opartiskheten förstår jag vad Mats Berglund menar med korrelationen. Ja, det är klart att det kan vara så. Men vi har under resans gång fått den här kritiken från vänsterpartierna. Det är klart att jag någon gång har tänkt: Hur skulle det vara om det hade varit motsatt förhållande?

Låt oss säga att det hade varit ett jättehögt förtroende hos högerpartierna för public service och ett jättelågt förtroende hos Miljöpartiet och att Mats Berglund då hade sagt: Jag föreslår en neutral genomlysning av det här, för jag vill ha fakta på bordet oavsett vad resultatet blir. Det kanske inte finns någon partiskhet. Det kanske inte finns någon opartiskhet. Men jag vill veta, för det finns människor som betalar för detta. Och den del av befolkningen som enligt SOM-institutet växer kommer att bli ett demokratiskt problem i förlängningen.

Då hade jag nog sagt: Ja, det är nog bra att vi gör en genomlysning av det, för så här kan vi inte ha det. Det är ett demokratiskt problem.

Men jag får kritik när jag går fram med ett förslag om att vi ska hitta transparens för en stabilare demokratisk ordning för public service. Det tycker jag är lite märkligt.

Anf. 15 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamöterna för debatten. Den finansiering som SD-regeringen gått fram med – i strid mot övriga partier, ska sägas – innebär en nedskärning och en nedmontering av public service. Därtill försvårar man för public service att utföra sitt uppdrag genom att kringskära hur public service får nå ut och arbeta. Konsekvenserna av detta blir större svårigheter att klara beredskapen, kortare räckvidd, att mindre av Sverige täcks och att färre nya får ta del av innehållet.

Detta sker i konkurrens med globala techjättar och i konkurrens med politiskt och ekonomiskt driven internationell propaganda. Den tränger inte bara undan våra oberoende medier, utan den tränger också undan det svenska språket från svenskarnas mediala vardag.

Min fråga är: Varför väljer Sverigedemokraterna att inte i gärning värna det svenska språket?

Anf. 16 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack, Björn Wiechel, och välkommen till utskottet! Det är ledamotens debutdebatt i dag.

Hur ska jag bemöta delen om att detta är nedskärningar? Det är inte nedskärningar. Public service får mer pengar. På sista raden har public service efter det här sändningstillståndet fått mer pengar än de hade fått med en 2-procentig uppräkning. Där behöver alltså Björn Wiechel läsa på lite grann för att inte använda sig av sådana starka uttryck som Socialdemokraterna så ofta gör.

Jag minns när jag i början av mandatperioden satt i utrikesutskottet och biståndsdebatten kom upp. Då skulle man slakta biståndet. Sedan gick Socialdemokraterna själva fram med exakt samma anslag i sin skuggbudget. Det är väldigt hög svansföring och stark retorik när man går fram så här.

Det är ingen nedskärning av public service. Vi kanske inte vill höja anslagen lika mycket som Socialdemokraterna vill, men att slänga sig med sådana ord och begrepp blir lite oseriöst – det måste jag säga.

Svenska språket är jätteviktigt, och i mitt anförande redogjorde jag tydligt för det svenska språkets vikt och för varför public service har en central roll för det svenska språket.

Att det finns effektiviseringsmöjligheter inom public service har många vittnat om. Det är ingenting som bara jag säger, utan jag tror absolut att det finns sådana möjligheter. I dessa tider, när alla myndigheter och de flesta institutioner får gå fram med sparpaket och så vidare, ingår även public service i den delen. Jag ser inget konstigt med detta. Jag tycker att debatten blir lite konstig när man slänger sig med märkliga begrepp.

Anf. 17 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för det avslutande svaret om varför public service inte också ska skära ned när man skär ned i hela samhället. Ja, det är en nedskärning.

Det är en nedskärning utifrån kostnadsökningarna, och det är en nedskärning utifrån de ökade kraven på bland annat beredskap. Det är också en begränsning av vad public service får göra för att kunna nå ut och kunna klara av sitt uppdrag.

Vi återkommer till språket, som är en viktig kulturell gemenskap. Public service har en central roll som samlingsplats för just svenska språket när det gäller att producera på svenska och att utveckla och vårda det svenska språket. För många är public service en väg in till det svenska språket. Detta bidrar till integration, och för landet är det ett sätt för oss svenskar att mötas. Det här offras dock när Sverigedemokraterna inleder en nedmontering av public service.

Vad tänker Alexander Christiansson? Vad är det bästa sättet för oss att upprätthålla det svenska språkets status? Är det att vi stärker svenskarnas eget oberoende public service som producerar på svenska, för Sverige? Eller är det att vi monterar ned detta och i stället lägger oss platt för techjättar och internationell propaganda?

Anf. 18 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Där kom det igen – nedmontering. Hur kan mer pengar vara en nedmontering? Det är okej om man säger att det mot bakgrund av kostnadsökningar kommer att bli en tuff situation för public service trots att Tidöpartierna ger mer pengar. Det hade varit en korrekt bedömning, men man använder sig av ordet nedmontering och alla de här begreppen.

Oavsett detta är det svenska språket en del av kärnuppdraget. Public service ska ägna sig åt kärnuppdraget; så enkelt är det. Sedan finns det andra saker som public service kanske inte måste ägna sig åt. Det är inte upp till mig som politiker att bedöma det. Det är upp till bolagen själva. Kärnuppdragen – beredskap, funktisgrupper, nationella minoriteter, barn och unga, svenska språket et cetera – är dock centrala delar för public service, och det ska de fortsätta ägna sig åt i relation till just oberoende och opartisk nyhetsförmedling.

Det här blir en pseudodebatt på något sätt. Jag delar inte ledamotens uppfattning om att vi skulle dra ned, slakta, nedmontera och förstöra public service. Jag håller inte med.

Anf. 19 CATARINA DEREMAR (C) replik:

Fru talman! Tack, Alexander Christiansson, för anförandet! Jag skulle också vilja höra lite mer om det som gäller uppföljning och granskning.

Det finns ju en rad verktyg i dag för att följa upp och granska public service. Vi har Riksrevisionen, Mediemyndigheten, granskningsnämnden och företagens egna revisorer samt årsredovisningar som är väldigt omfattande. Jag skulle vilja fråga Alexander Christiansson vad det mer är som ska visas. Vad är det för någonting som fattas – om det så är öppenheten – och vad är det man ska leta efter när man ska göra ytterligare uppföljningar av public service? Jag anser att public service alltid har väldigt öppna redovisningar av sin verksamhet för oss skattebetalare i detta land.

Anf. 20 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tror faktiskt inte att jag riktigt förstår vad oron över att man ska genomlysa och skapa transparens i statliga bolag gäller. Sedan kan jag förstå frågan om vad det är vi vill komma åt, men inte kritiken mot att man genomför genomlysningar eller forskningsstudier av de här frågorna som är helt centrala för redovisningen gentemot skattebetalarna.

Nej, det är inte alltid så tydligt som Catarina Deremar faktiskt ger uttryck för här. Det finns mängder av saker som skulle behöva genomlysas när det gäller bolagen. Jag har själv försökt få fram information om delar av bolagen som ligger under sekretess. Det finns också hemliga saker.

Det som ligger under sekretess kommer ju inte en utredning heller att komma fram till, men poängen är att om bolagen kan effektiviseras – vi pratar exempelvis om sammanslagning, det har vi också föreslagit att man ska utreda under sändningstillståndet – så är det för mig ganska självklara saker. Det handlar om ganska naturliga saker för att driva organisationer som ska gå med lönsamhet eller på olika sätt ska uppnå sina mål. Att man genomlyser, granskar och försöker hitta saker som går att förbättra i den verksamheten är ju egentligen ingenting konstigt.

Men kan tycka att detta redan görs, men vi anser att det behövs ytterligare tillägg av den här sortens granskningar, genomlysningar och forskningsrapporter för att komma till rätta med de problem som många skattebetalare i vårt land upplever. Det är trots allt de som betalar för verksamheten. Det får man ändå inte glömma, för hade det inte varit så hade väl ingen brytt sig.

Hade det varit Centerpartiet som betalade för alltihop hade jag inte brytt mig i en sekund, men nu är det mina väljare som betalar för det. De vill gärna veta, och därför går jag fram med detta.

Anf. 21 CATARINA DEREMAR (C) replik:

Fru talman! Jag känner ingen oro i sig, kan jag trygga ledamoten med att säga.

Vi vet dock att det krävs personella resurser för att ta fram underlag om det ska bedrivas mer forskning och göras mer uppföljning och utredningar. Man ska inte tro att underlagen uppstår av sig själva; det går inte att hitta på dem uppe på den egna kammaren, utan det behövs personella resurser från bolagen. Jag tycker att det är fel att lägga personella och ekonomiska resurser på att plocka fram underlag för att någon ska kunna bedriva forskning och göra uppföljning eftersom jag anser att vi redan har en tillräcklig uppföljning av bolagen.

Därför är jag ändå lite nyfiken på att höra vad mer det är som behöver komma fram. Det är väl alldeles tydligt så att det finns olika förtroendegrader även om public service har ett stort förtroende hos allmänheten i stort. Public service har ju väldigt höga förtroendesiffror, så man kan fundera på hur höga siffrorna ska vara för att vi ska vara nöjda.

Jag tycker alltså att man har klivit lite för långt och använder resurserna fel när man ska låta göra ytterligare uppföljningar av den här verksamheten.

Anf. 22 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag håller inte med ledamoten. Det är egentligen det enkla svaret. Jag tycker att det är bra med ytterligare uppföljning och granskning, speciellt när det kommer till opartiskheten. Jag tycker att det är jätteviktigt.

Jag som sverigedemokrat vill se en stark public service. Sverigedemokraterna är för en stark public service, speciellt med tanke på situationen i vår omvärld. I retoriken utifrån, det vill säga när folk pratar om vad jag tycker, låter det inte alltid så här, men när jag får prata själv kan jag säga

att vi tycker att en stark public service har en absolut central roll i vår demokrati.

Sedan finns det problematik kring public service, och den måste vi som beslutsfattare kunna diskutera. Som politiker på den här nivån måste vi kunna ta den diskussionen. Jag tycker inte att debatten om opartiskhet har kommit fram tillräckligt väl, och det blir ett problem. Hade det varit Centerpartiets väljare som hade ett väldigt lågt förtroende för public service hade det varit ett lika stort problem för mig, men jag tycker inte att det låter så på oppositionen. Det låter som att jag tycker att detta är ett problem därför att verkligheten ser ut som den gör nu och att vi därför inte behöver adressera problematiken.

För mig är det ett problem. Ska jag stå rakryggad och försvara att vi ger en viss mängd pengar till ett statligt bolag som producerar medier i Sverige – och som dessutom tränger ut ganska mycket av den kommersiella marknaden – måste jag kunna säga att vi kommer att gå till botten med den här frågan. Den är nämligen viktig för en stor del av Sveriges befolkning, och det tycker jag att vi ska ta på allvar.

Anf. 23 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Jag ska fortsätta på spåret med granskningar.

Anledningen till att jag begärde replik är att jag känner att det är någonting som skaver när jag lyssnar på Alexander Christiansson. Jag känner inte riktigt att han tar ansvar för hur han kan bidra till ett ökat förtroende för public service i den här typen av debatter.

Med tanke på att det är Alexander Christianssons väljare som är de mest skeptiska är det olyckligt att han i sitt anförande här insinuerar att det kan hänga ihop med att det handlar om bolag som inte är opartiska och sakliga i sina program och nyheter. Så uppfattade jag hans anförande, och jag uppfattade att det är det som är argumentationen för att det nu behövs en särskild utredning för att belysa de här frågorna.

Det här är vad jag tror: Det skulle ha en mycket större betydelse för Sverigedemokraternas väljare att höra från sina representanter att de är trygga med att det finns en granskning – att det finns en granskningsnämnd och en genomlysning och att det finns revisorer och årsrapporter som visar att bolagen följer sina riktlinjer när det gäller saklighet och opartiskhet. Det tror jag skulle ha väldigt stor betydelse. Man litar helt enkelt på er, Alexander Christiansson. De väljare vi pratar om nu har låg tillit till myndigheter överlag, men de litar på Sverigedemokraterna.

Jag begärde replik för att jag skulle vilja höra Alexander Christiansson uttrycka sin uppfattning. Litar Alexander Christiansson på granskningsnämnden och på de underlag som vi har tagit del av under ett års kommittéarbete om den här frågan? Finns det annars kanske saker att ta upp gällande granskningsnämnden, eller var ligger problemet? Handlar det bara om att Alexander Christiansson behöver mer underlag för att övertyga sina väljare, eller var är det problemet ligger? Det här skaver för mig, fru talman.

Anf. 24 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag kan väl säga så här, för det är egentligen väldigt enkelt: Granskningsnämnden granskar anmälningar av enskilda program. I de granskningarna litar jag på granskningsnämnden. Granskningsnämnden

granskar dock inte public service över tid. Man granskar inte trender och nyhetsrapportering över tid. Man gjorde det förr, men man gör det inte längre.

Detta tycker jag är ett problem, för det gör att man inte ser en helhet. I stället granskar man hela tiden enskilda nedslag. Där vill jag gärna se en övergripande forskningsstudie över tid. Vasiliki Tsouplaki och jag satt i kommittén tillsammans, och jag pläderade för detta flera gånger.

Jag vill av respekt inte ta ställning, men jag har en väljarkår och du har en väljarkår, Vasiliki Tsouplaki. Det kanske inte ens är så, men *är* det så att det finns ett överslag åt det ena eller det andra hållet är det vårt ansvar som politiker att gå till botten med det. Det räcker inte att bara säga: "Sverigedemokratiska väljare är från landsbygden och fattar inte lika mycket, har jag hört." Vissa har den retoriken ibland. Vissa använder sig av en annan retorik: "Ni har så lågt förtroende för alla, så det spelar ingen roll – er kommer det ändå aldrig att gå att rädda." Ungefär så låter det.

Jag gillar inte den retoriken i en demokratisk debatt där vi faktiskt ska fatta beslut om public services kommande åtta år. Public service utgör ju kärnan i demokratin. Det är den som ska förmedla information till oss, speciellt under krig och kris. Vi får hoppas att det inte blir krig eller kris, men om det skulle ske måste ju förtroendet vara högt från alla väljargrupper. Jag tycker att detta är ett bra steg på den vägen.

Anf. 25 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Alexander Christiansson för svaret.

Jag tänker att vi delar uppfattningen att det är väldigt viktigt att tilliten är hög och att alla väljargrupper tar del av nyheter och program från våra public service-bolag. Frågan är väl bara hur man ska öka tilliten och skapa förtroendet, och jag är inte riktigt överens med Sverigedemokraterna och regeringen i den frågan.

Jag är orolig att den typ av argumentation som vi har hört genom åren i den här kammaren, där man från Tidöpartier skickar signaler om att man inte litar på public service-bolagen och på granskningsfunktionerna, i sig ökar misstroendet och ökar osäkerheten i den här gruppen. Det är därför jag tycker att det är viktigt vilka signaler man sänder ut.

Jag instämmer i den kritik som Centerpartiet har framfört gällande hur vi ska använda resurserna, men om jag var övertygad om att det var fler rapporter den här väljargruppen behövde skulle jag säga: Yes, kör – mer forskning åt folket! Det skulle jag absolut göra. Jag tror dock att det är mycket mer betydelsefullt vilka signaler man sänder härifrån talarstolen genom sin retorik och sin argumentation.

Jag vill än en gång ge Alexander Christiansson chansen att härifrån kammaren berätta hur han ser på den verksamhet som bolagen bedriver i dag. Är det opartiskt, neutralt och sakligt? Eller hur uppfattar Sverigedemokraternas representant verksamheten i dag?

Anf. 26 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Tack, Vasiliki Tsouplaki, för den uppföljande frågan!

Om vi ska gå in och diskutera journalistik, konsekvensneutralitet, oberoende och opartiskhet får vi nog boka in en samtalskväll, kanske någonstans här i Stockholm, och ha ett längre, mer filosofiskt och djupare samtal om de här frågorna. I så fall behöver vi gå in på mycket djupare saker än

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

vad jag kan göra på en och en halv minut när jag står här för att redogöra för hur jag tänker att människor fungerar, oavsett om man är journalist eller inte, hur man tar beslut och så vidare.

Det är helt uppenbart att det finns enskilda journalister som begår övertramp till exempel när det gäller konsekvensneutralitet; det finns hur många exempel som helst på detta. Vad public services grundläggande ambition är när det gäller detta är någonting annat.

Apropå filterbubblor lever journalister som jobbar inom public service också i filterbubblor där de har sin verklighet och sin sanning att förhålla sig till. Det här är ett problem som är stort i samhället i dag, inte minst med tanke på sociala medier.

Jag kan räkna upp mängder av exempel. I min dator har jag en lista på exempel där public service, enligt mig och min subjektiva uppfattning, har brustit i dessa saker. Det skulle alltså bli ett filosofiskt samtal.

Så långt som vi kan sträcka oss i frågan om opartiskhet behövs det dock, precis som Vasiliki Tsouplaki sa, mer forskning åt folket, fler undersökningar och fler granskningar – allt som kan bidra till att förhindra den bild som nämndes tidigare. Konspirationsteorier kan lätt uppstå i sociala medier och dra iväg åt alla möjliga håll. Om vi kan hindra dem och exempelvis genomlysna fakta är det jätteviktigt att vi gör det. När det gäller sändningstillståndet tycker jag att det är ett bra förslag att genomföra dessa granskningar som ett led i den utvecklingen.

Anf. 27 MATS BERGLUND (MP):

Fru talman! Den 1 januari 1925 gjorde Sveriges Radio – eller Radiotjänst, som det hette då – sin första sändning. Det var Sven Jerring som inledde med orden ”Hallå, hallå”. Sedan dröjde det 30 år innan vi fick rörlig bild och tv. Inte här i huset men väl på andra sidan gatan beslutade riksdagen på hösten 1956 att införa television i Sverige. Riksdagsledamöterna gav då svenska folket två år på sig att införskaffa tv-apparater och betala tv-licens – den fanns med redan från starten – så att fotbolls-VM på hemmaplan kunde följas på riktigt, som sig bör, på tv. Stjärnan Pelé nickade in 5–2-målet i finalen mot Sverige i matchens allra sista minut.

Utbildningsradion tillkom, samtidigt som SVT, som eget bolag 1978 när Sveriges Radio splittrades i fyra public service-bolag. Både i tv och i radio hade dock skolsändningar och liknande sändningar pågått länge, faktiskt nästan sedan starten.

Fru talman! I dag har vi ett stort beslut framför oss. Det handlar om en ny lag om public service samt om ett åttaårigt sändningstillstånd och riktlinjer för verksamheten 2026–2033. Propositionen föregicks som brukligt av en parlamentarisk utredning som tyvärr inte landade särskilt väl. Partierna kom inte överens.

Det var framför allt medelstillsdelningen – finansieringen av public service-bolagen och det uppdrag som framställdes i utredningen och togs vidare in i propositionen – som orsakade den här olyckliga splittringen. Den har gjort att arbetet har blivit halvfärdigt och att den proposition vi ska besluta om i dag haltar. Den balans som behöver finnas mellan uppdraget och uppdragets finansiering saknas, vilket regeringens egen expertmyndighet, Ekonomistyrningsverket, har påpekat i sitt remissvar. Miljöpartiet har därför reservationer i betänkandet som rör delarna om finansieringen.

Här behöver vi också stanna upp och beakta det som rör de extraordinära kostnader som har uppstått för marknätet. Public service-företagen ska fortsätta att sända genom marknätet under den kommande tillståndsperioden, trots att kommersiella aktörer lämnar marknätet för nya tekniker. Som anføres i propositionen är det vikten av att nå hela befolkningen som är skälet till detta – 99,8 procent av den fast bosatta befolkningen ska fortsatt kunna ta emot sändningarna.

Även om många hushåll har skaffat internetbaserade lösningar för tv är marknätet fortfarande den viktigaste distributionsformen för exempelvis radiolyssnarna. Marknätet har också stor betydelse för beredskapen och landets säkerhet. Marknätet är robust, och ägandet är under statlig kontroll. Mottagandet kräver heller inte någon särskilt avancerad utrustning, särskilt inte för radiosändningar. Marknätet är också väl lämpat för Viktigt meddelande till allmänheten, VMA, och annan samhällsviktig information.

TV4 meddelade nyligen att även de lämnar marknätet vid årsskiftet. Därmed har alla – åtminstone alla kända – kommersiella aktörer försvunnit, och notan lämnas då helt till public service-företagen. Den här utvecklingen förutsågs i utredningen, och i propositionen finns därför en text som möjliggör ökad medelstilldelning för de nya extraordinära kostnaderna.

Jag menar att texten är glasklar. Så här står det: ”Om andra medieföretag lämnar marknätet under tillståndsperioden och detta medför påtagligt ökade kostnader för public service-företagen, bör detta ses som en extraordinär kostnad som därför inte bör ingå i det medelsbeslut som avser tillståndsperioden.”

Det märkliga nu är att departementet inte kan ge SVT, SR och UR besked om huruvida de här extra pengarna kommer. Kulturministern kallades till utskottet i september, men hon gav bara beskedet att texten kan tolkas på olika sätt. Ett ”bör” finns med i formuleringen, men för mig är texten glasklar. Det är obegripligt att kulturministern inte kan tolka en så pass avgörande text i sin egen proposition.

Jag förväntar mig därför besked från regeringsunderlagets ledamöter under den här debatten. Innan vi går till beslut om en så här pass viktig och tidsmässigt långtgående lagändring behöver vi veta vad det är som gäller. Även SVT, SR och UR förväntar sig besked. Räkningarna börjar komma efter nyår; det är ganska snart.

Med eller utan kostnadstäckning för marknätet kommer propositionen att innebära omfattande neddragningar på personal, i verksamhet och i programutbud, exempelvis i nyhetsjournalistiken. Journalistförbundets ordförande Ulrika Hyllert skrev så sent som i går i en debattartikel i Expressen att detta kommer att innebära ”färre journalistjobb, smärtsamma uppsägningsförhandlingar och utarmad rapportering”. Hon skrev också att det inte bara är dåligt för branschen utan på sikt även kommer att skada vår demokrati.

Bakgrunden till denna debattartikel är att pressfriheten, precis som demokratin, är starkt hotad i vår omvärld just nu. Sverige är inget undantag. Tidöregeringens politik driver Sverige bort från den starka demokratin, och det sker på område efter område. Dessa debatter kan och bör vi ha. Vi har också haft dem i många sammanhang, både här i kammaren och utanför.

Det handlar naturligtvis, som i det här fallet, om finansiering. Det handlar dock också om det ständiga misstänkliggörandet och ifrågasättandet från regeringsunderlagets partier mot kulturen, folkbildningen, biståndet, biståndsorganisationerna och civilsamhället. Självklart riktas detta också mot medier och mot public service. I propositionen tar det sig uttryck i en begäran om granskningar och externa analyser. Vi känner igen mönstret från andra sektorer som ska misstänkliggöras. Tillsätt en granskning och ytterligare en i raden av revisioner, och strunta i utfallet! Hävda ingen rök utan eld och så vidare! Revisioner och granskningar kostar dessutom på, drar resurser från verksamheten och skapar oreda.

I propositionen från Tidöpartierna läser vi att ett antal granskningar ska göras, bland annat en forskningsstudie av etablerade forskare inom fältet, för att undersöka om public service är opartisk i sin verksamhet. Det står i propositionen att vissa grupper i samhället upplever att programutbudet är vinklat till förmån för vissa intressen eller politiska åsikter.

Remissinstanserna var givetvis negativa redan i utredningen och eniga om hur knasigt detta blir. Granskningar har gjorts och görs. Göteborgs universitet skriver i sitt remissvar att det inte finns något stöd för att nyhetsbevakningen i public service skulle vara partipolitiskt partisk på något systematiskt sätt. Journalistförbundet menar i stället att Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna på senare år har ifrågasatt public service-företagens verksamhet och att det finns ett samband mellan den politiska debatten och förtroendet för public service.

Syftet är att ifrågasätta public service. Vi kan dessutom lägga till att detta kan vara grundlagsvidrigt och att sådana här studier är extremt komplexa, tar lång tid – vi lär inte få några svar i närtid – och kostar mycket pengar.

Men regeringen står trots allt på sig. Därför reserverar sig Miljöpartiet tillsammans med hela oppositionen i reservation 2 i betänkandet, och jag yrkar bifall till denna reservation.

Jag har framför allt dröjt mig kvar vid de yttre förutsättningarna: finansieringen, beredskapsuppdraget, marknätet och granskningarna. Det var illa att utredningen inte kom i mål, och det var likaså illa att oppositionspartierna inte fick en inbjudan att delta i diskussionen under utformningen av propositionen efter att utredningen hade kommit – så som de har fått tidigare.

I stora delar är partierna dock överens om uppdragsbeskrivningen till public service-företagen, men i några delar har Miljöpartiet reserverat sig. Det gäller exempelvis möjligheten till närvaro på externa plattformar. Vi anser att den ”återhållsamma strategin”, som det uttrycks i propositionen, är både onödig och skadlig. Sverige är utsatt för påverkanskampanjer, påverkansoperationer och desinformation från både inhemska trollfabriker och antagonistiska stater som undergräver vårt lands säkerhet och hotar Sveriges intressen. I detta läge är sociala medier viktiga kanaler för att nå ut med korrekt information till såväl barn och unga som vuxna.

Miljöpartiet menar också att public service har ett stort ansvar för såväl det svenska språket som minoritetsspråken och teckenspråket. I dag är utbudet på flera av minoritetsspråken för litet. Inte minst gäller det romani chib, meänkieli och de samiska språken. Här borde kommittén och propositionen ha landat i högre ambitioner i uppdraget. I detta får vi också stöd, bland annat i de rekommendationer som ges i de pågående sannings-

kommissionerna. Jag tycker att regeringen borde ha tagit till sig detta. Det finns ett växande intresse bland framför allt unga i dessa grupper för att återta sitt språk och bevara sin kultur.

Fru talman! Jag har redan yrkat bifall till reservation 2, som handlar om finansieringen, och apropå det jag tog upp om minoritets- och teckenspråk yrkar jag även bifall till reservation 7.
(Applåder)

Anf. 28 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Låt mig börja med att säga att när det gäller minoritetsspråken har majoritetspartierna föreslagit att sändningar på samtliga minoritetsspråk ska öka och att förstasändningar, alltså inte repris, ska öka. Detta ingår i dagens proposition, så här är Mats Berglund alltså hörsamrad.

Mats Berglund var ju med i kulturutskottet när kulturminister Parisa Liljestrand svarade på frågan om marknätet. Känner inte Mats Berglund till det kulturministern då sa om att Distributionsutredningen 2024 kommer med sin analys om just marknadsfrågan senast den 15 december?

Anf. 29 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Distributionsutredningen har fått förlängt. Den kanske kommer att svara, men det blir väldigt sent. Jag hade förväntat mig att vi skulle få ett svar i god tid. Detta lämnar inte heller något utrymme för diskussioner i denna del.

Som jag sa kommer räkningarna efter årsskiftet, och jag tror att både vi som ska ta beslut om propositionen i morgon och givetvis i än högre grad public service-företagen behöver veta hur planeringen ska läggas. Behöver public service-företagen dra ned? Det rör sig om ganska mycket pengar. SVT har äskat drygt 190 miljoner kronor per år, 1,5 miljarder totalt, och för UR rör det sig om cirka 50 miljoner på en budget på 500 miljoner, alltså 10 procent. Det är mycket pengar, där man fortfarande inte vet.

Anf. 30 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Låt mig upprepa att public service-företagen med regeringens förslag får nästan 84 miljarder, vilket är en ökning med 166 miljoner jämfört med om man hade haft en uppräckning med 2 procent, vilket tidigare regeringar alltid har föreslagit. Regeringens förslag innebär alltså mer pengar.

Mats Berglund känner uppenbarligen till att vi har en distributionsutredning, och den kommer med sin första delredovisning och analys av marknätet i december. Riksdag och regering ska väl ändå inte fatta beslut som vi inte har underlag för, så tycker Mats Berglund på fullt allvar att vi inte ska invänta den analys som kommer och det uppdrag som redan finns om distributionen och marknätet innan vi fattar beslut om eventuella åtgärder som måste vidtas beroende på marknätets finansiering?
(Applåder)

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

Anf. 31 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag håller med ledamoten om att vi inte ska fatta beslut på osäkra underlag, men det är precis det vi förväntas göra nu.

Kristina Axén Olin känner nog till inflationen. Under nuvarande tillståndsperiod var det länge låg eller till och med negativ inflation. Men på senare år har inflationen ökat kraftigt, och vi har sett vad en ökad inflation har fått för effekt på public service-företagen. De har fått dra ned kraftigt inte bara på personal utan också i programutbudet. Detta är vad vi har att förvänta oss.

Den ökade medelstillsdelningen har vi hört om tidigare, bland annat från Alexander Christiansson. Den förväntas investeras i sådant som behövs för omställningen på grund av teknikutvecklingen och medielandskapets snabba förändring. Dessutom finns beredskapsuppdraget, som givetvis kostar mer pengar i det försvars- och säkerhetspolitiska läge Sverige är i. Redan efter årsskiftet kan det bli en kostnadsökning för SVT på 192 miljoner och för UR på 50 miljoner som de ännu inte vet om de ska planera inför. Det är inte meningen att den tillfälliga ökningen på 3 procent ska finansiera marknätstkostnaderna, och det var just därför den paragrafen kom in i utredningen och propositionen.

Anf. 32 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Mats Berglund för anförandet.

Ledamoten har ett högt tonläge och menar att regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna utmanar demokratin på område efter område. Public service får jättemycket pengar under de kommande åtta åren. Det är en 3-procentig uppräknings första året, sedan 2 procent i ett gäng år och därefter 1 procent, alltså en nedtrappning. Menar ledamoten på allvar att det är ett demokratihot?

Anf. 33 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag har ett högt tonläge i den här debatten därför att jag är djupt orolig för vart demokratin tar vägen. Vi ser internationellt hur antalet demokratier i världen minskar och hur antalet människor som lever i demokratier blir allt lägre.

Vi ser också hur de starka västerländska demokratierna i Europa tappat placeringar i till exempel indexet från V-Dem-institutet i Göteborg. Sverige är inget undantag. Vi är fortfarande en stark demokrati, men det betyder inte att vi kan stå på hälsorna och låta demokratin falla. För det är väldigt lätt. Demokratin måste erövrats och vinnas varje dag.

Demokrati handlar naturligtvis om stora förändringar men också om de små nålstick som hela tiden ges och som vi har pratat om många gånger tidigare i utskottet, såsom misstänkliggörandet av kulturen, civilsamhället, biståndsorganisationerna, medierna och public service. Det är verkligen läge att sätta ned foten och stoppa den utvecklingen, för jag är orolig.

Medelstillsdelningen är svag. Detta har public service-företagen själva skrivit i sina remissvar. Som jag nämnde i mitt anförande uttrycks detta i många remissvar, till exempel i svaret från regeringens egen expertmyndighet Ekonomistyrningsverket, men det finns många fler. På Totalförsvarets forskningsinstitut är man till exempel väldigt orolig för hur public service-företagen ska klara sitt beredskapsuppdrag. Det är klart att resurser

Anf. 34 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för svaret.

Det är klart att ambitionen för det kommande sändningstillståndet är just en del omstruktureringar och effektiviseringar inom bolagen, som kommer att krävas. Det är hela syftet. Det är därför vi skapar förutsättningar för detta; det är klart att det är så.

När det gäller att använda den sortens retorik: Tänk om det – Gud förbjude – skulle komma in ett parti i den här kammaren framöver som på riktigt är antidemokratiskt, och så står man här och slänger sig med sådana begrepp nu.

Det påminner mig lite grann om debatten för tio femton år sedan, när man stod och skrek ”Rasist!” åt alla som kritiserade den förda migrationspolitiken. Då vattnar man ur begrepp, och det är ganska farligt. Det är allvarligt att använda ord på det sättet. Där tycker jag att vi borde kunna höja debattnivån något och inte hålla på med den typen av begrepp. Det är att förminska ett ganska allvarligt hot.

Jag har en följdfråga. Vi kan ta våra grannländer Finland, Norge, Danmark, Storbritannien, Frankrike och Tyskland. Alla dessa länder drar ned på sina budgetar till public service. De gör inte som vi, det vill säga ökar anslagen, utan de drar ned på eller fryser anslagen helt. Vad är då det – är det fascism? Vad lägger man i det begreppet? Det måste ju nästan vara det värsta som har hänt sedan andra världskriget. Det blir så konstigt när vi använder den typen av begrepp när vi pratar om en höjning av anslagen till public service.

Sedan kanske det finns partier här som inte hade velat se lika mycket pengar till public service, men med tanke på just de saker som ledamoten själv framförde i sitt anförande – att vi ser desinformation och kampanjer på nätet som på allvar är ett hot mot vår demokrati – behöver public service finnas där. Det är därför vi har gått med på att ge så mycket pengar, men det kommer med vissa förbehåll.

Bara för att man inte håller med ledamoten om att de ska ha lika mycket pengar är det inte ett hot mot demokratin.

Anf. 35 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Tack, Alexander Christiansson, för repliken!

På område efter område utmanar regeringen demokratin och naggar den i kanten. Det är små nålstick hela tiden. Jag är inte den enda som driver det, utan det finns en uppsjö av böcker, debattartiklar och så vidare som väldigt tydligt visar på detta.

Alexander Christiansson menar att jag ropar varg i onödan, men det är naturligtvis en del i strategin att hålla på med de små nålsticken, som är subtila, att ifrågasätta public services opartiskhet genom att tillsätta granskningar och utredningar, att stå här och svära sig fri själv och peka på att de egna medlemmarna anser något och så vidare. Det är de små stegens tyranni. Jag tycker att tyranni är ett bra begrepp i just den här debatten, även om vi ännu är långt ifrån tyranni i Sverige.

Vi behöver verkligen vinna demokratin, inte förlora den, i den värld vi lever i nu. Vi ser tydligt hur demokratin nedmonteras i hela världen – i

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

Västeuropa, i de starka demokratierna och i Sverige. Det är inte så att Sverige har en hög public service-avgift. Jag skulle säga att den internationellt sett är väldigt låg.

(Applåder)

Anf. 36 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman! I går hade Journalistförbundet en debattartikel där man framförde oro över public service och i synnerhet över journalistkårens framtid. Jag förstår den oron och respekterar den, för jag tror inte att det finns någon yrkeskår, nästan, som kommer att få det mer annorlunda, med tanke på teknikutvecklingen och AI:s snabba framfart i vårt samhälle.

Jag skrattade lite när jag tittade här utanför tidigare, när det var flera kameror och mikrofoner. Jag kommer ihåg att det för inte så många år sedan kom minst en kameraman och en som höll i mikrofonen när man gjorde reportage, och man hade en bil bredvid som skötte tekniken. I dag kan man göra samma reportage, kanske till och med med bättre kvalitet, med bara en mobiltelefon. Det är klart att SVT, Sveriges Radio och även UR kommer att ha en annorlunda framtid med tanke på att de har väldigt tekniktunga verksamheter där just personal och teknik svarar för en stor del av kostnaden.

Vad vet vi om framtiden? Ja, vi vet ju inte. Vi vet vad vi har här i dag. Vi kan naturligtvis ana och gissa och med hjälp av forskning och experter försöka sia om framtiden, men att i dag säga något exakt om hur medierna kommer att se ut om sju eller åtta år tror jag inte att någon av oss törs göra.

Fru talman! Den 23 februari 2023 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté för att ta fram de nya villkoren för SVT, UR och SR för de kommande åtta åren. Där ingick alla partier. Även Miljöpartiet, som här efterfrågade diskussioner och att få ha synpunkter på förslagen, var med i kommittén. Vi hade extremt många sammanträden, möten och studiebesök. Vi träffade experter, och vi pratade med allmänheten innan vi till slut, i maj 2024, lämnade över utredningen med de förslag som jag är glad och stolt över är de som vi har på bordet i dag och som regeringen nu i en proposition föreslår att riksdagen ska besluta om.

Det som är extra unikt är att public service i och med förslaget får stabila och långsiktiga villkor och redan i dag vet hur finansieringen ser ut för de kommande åtta åren. Vilken annan verksamhet, företag eller myndighet vet i dag att de stabilt har så stor inkomst de kommande åtta åren? Dagens förslag innebär att vi ger public service-företagen ungefär 84 miljarder kronor. Det är otroligt mycket pengar.

Många av de förslag som vi förhoppningsvis kommer att besluta om här i riksdagen i morgon var vi överens om i utredningen. Vi har fått fantastiskt många bra underlag av vårt duktiga sekretariat, som vi i kommittén hade tillgång till. Men det är några saker som vi i majoritetspartierna är överens om och vill betona, saker som handlar om public services roll.

Vi tycker att det är viktigt att public service-företagen ägnar sig åt och fokuserar på kärnverksamheten, som är att sända ljud och bild och distribuera ljud och bild till allmänheten.

Vi lägger också särskild vikt vid svenska språket och betonar public service-företagens roll i att förstärka svenska språket och även beakta språkvård.

Vi tycker också att det är viktigt att public service-företagen känner sitt ansvar för folkbildningen och att man därmed inte försöker vara ett multimediahus och göra program som väldigt många andra, kommersiella aktörer gör utan att man faktiskt ser sitt samhällsansvar och just folkbildningsansvaret.

Vi tycker också att det är viktigt att man värnar konkurrensen. Därför finns det flera förslag som handlar om att man ska beakta andra kvalitativa mediers marknader så att man inte stör ut andra, kommersiella bolag. Man får till exempel ett uppdrag att kontinuerligt redovisa hur man använder text så att man inte konkurrerar ut våra textbaserade medier.

Det stämmer att vi har velat se ett antal analyser under sändningsperioden. Vi vill bland annat se en analys av hur public service-företagens påverkan på övriga företag på mediemarknaden ser ut. Vi vill också se en extern analys av produktivitet och effektivitet i likhet med den som man har i Norge, och vi vill se en forskningsstudie som belyser villkoren för opartiskhet.

Det är måhända inte en partisk public service vi har i dag. Men det som är oroande är att Medieakademiens förtroendebarmeter visar att förtroendet ändå har minskat. Om vi tittar på public service-företagen för tio år sedan jämfört med i dag ser vi att förtroendet har sjunkit med nästan 10 procent för SVT och SR. Det är allvarligt.

Tittar man också på hur många som tittar och lyssnar på public service-tv och Sveriges Radio och hur många timmar eller minuter de gör det ser man även där att både lyssnandet och tittandet sjunker.

Frågar man i gruppen som är under 50 år, det vill säga 16–49 år, hur många som dagligen tittar på *Rapport* och *Aktuellt*, fru talman, är svaret mellan 6 och 9 procent. 25 procent av dem som är under 50 år tittar aldrig på *Rapport* eller *Aktuellt*. Det är allvarligt, fru talman, särskilt som vi tycker att public service-företagen har ett extra stort ansvar när det gäller att finnas där som en garant i händelse av krig eller kris.

Med det, fru talman, är jag övertygad om att de förslag som vi lägger fram här i dag kommer att ge stabila och oberoende public service-företag som värnar en stark och oberoende public service och som förhoppningsvis också kan öka sitt förtroende hos hela befolkningen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Carl Nordblom (M).

Anf. 37 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Fru talman! Tack, Kristina Axén Olin, för anförandet!

Den finansiering som ni i SD-regeringen går fram med, återigen i strid mot övriga partier, innebär en nedskärning. Ni begränsar också möjligheterna för public service att klara av sitt uppdrag och nå ut. Det är en begränsning i att kunna nå ut och nå nya grupper.

Det jag är ute efter med min fråga är politiskt ansvarstagande. Om man, som regeringen, väljer att skära ned vore det ansvarsfullt att också peka ut vad som inte längre ska göras. Vad är inte lika viktigt längre? Vi fick höra tidigare av Alexander Christiansson att alla skär ned, att public service också måste skära ned och att man inte kommer att kunna göra allt utan kommer att få välja.

Vad i public services uppdrag ska man då strunta i att leva upp till? Det är min fråga. Jag menar att det inte är ansvarstagande att först underfinansiera och samtidigt öka uppdragen och sedan lägga ansvaret för neddragningarna hos SVT, SR och Utbildningsradion.

Min fråga är alltså: För att ta ansvar för själva politiken, vad vill Kristina Axén Olin att public service ska sluta med?

Anf. 38 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Björn Wiechel för frågan, men jag kan inte svara på den eftersom det inte är en nedskärning. Det är plus 166 miljoner jämfört med nuvarande 2-procentiga ökning. Det är alltså ingen nedskärning.

Anf. 39 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Fru talman! Möjligen tackar jag ledamoten för svaret.

Då kan jag inleda med att säga att det finns en skillnad mellan nominella anslag och reala anslag. Vissa saker är hur mycket det är i siffror och andra hur mycket det är i värden, och i och med inflation och kostnader är en siffra inte lika mycket värd längre. Det innebär att med de kostnader som public service-bolagen har haft och även har i framtiden och med det ökade uppdraget har man fått väldigt mycket dyrare verksamhet, som den här tilldelningen inte på något sätt täcker. Det kommer att innebära att man kommer att tvingas bedriva mindre verksamhet. Det är det som är nedskärning.

Jag ställer frågan igen. Det här är inget liksom lite i randen, utan det är en kraftig underfinansiering som gör det svårt att klara av uppdraget i morgon. Det är värt att ta på allvar, menar jag. Vad är det då som ska bort? Man kommer inte att kunna välja att göra allting. Här finns en möjlighet för regeringen att visa vad den vill med public services uppdrag och hur regeringen prioriterar. Är det program och lokal bevakning som ska bort? Är det att nå nya grupper och hänga med i utvecklingen som ska bort, eller är det beredskapsuppdraget man inte ska leva upp till? Något kommer att få stryka på foten. Vad ska bort?

Anf. 40 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Björn Wiechel frågar igen hur nedskärningen ska lösas. Då vill jag igen säga: Det är ingen nedskärning. Det kanske inte är så mycket pengar som Björn Wiechels parti och andra partier hade önskat, men det är fortfarande ingen nedskärning. Debatten blir väldigt märklig när man inte kan räkna ut vad vårt budgetförslag innebär.

Det är också fascinerande att man helt plötsligt pratar om hur viktigt det är att bekosta inflationen. När den moderatledda regeringen tillträdde för några år sedan hade vi en inflation på 10 procent. Det är väldigt intressant med tanke på att det var den S-ledda regeringens uppräknings om 2 procent årligen till public service-företagen som gällde.

Jag kan inte minnas att jag sett någonstans att den socialdemokratiska regeringen begärde något extrasammanträde för att öka pengarna till public service-företagen när inflationen blev mer än 2 procent, utan med 10 procents inflation skulle de leva på 2 procents ökning. Men helt plötsligt är vår regerings förslag – som är 3 procents ökning första året och 2

det andra och som de facto blir 166 miljoner – en katastrof, och vi ska helt enkelt lägga en annan budget för att säkra inflationen.

Fru talman! Jag får inte det att gå ihop med tanke på hur Socialdemokraterna gjorde förra mandatperioden.
(Applåder)

Anf. 41 MATS BERGLUND (MP) replik:

Fru talman! Tack för ditt anförande, Kristina Axén Olin!

Jag vill återvända till det här med marknätet och kostnaderna där. Det som Kristina Axén Olin slutligen svarade Björn Wiechel var att det inte sker några åtstramningar eller neddragningar, men det gör det ju när man räknar in marknätskostnaderna på ungefär 1,5 miljarder under den här sändningsperioden.

Frågan som hänger i luften är om public service-företagen kommer att bli kompenserade för de extraordinära kostnader som har uppstått i och med att de kommersiella aktörerna har lämnat marknätet. Senast var det TV4, för bara några veckor sedan.

SVT har skickat en hemställan till Kulturdepartementet med en begäran om kompensation för de extraordinära marknätskostnaderna. Där har de också beräkningen att det handlar om lite drygt 192 miljoner kronor om året.

Min fråga till Kristina Axén Olin blir om SVT har fått eller kommer att få svar på denna hemställan. Jag ställer frågan till ledamoten Kristina Axén Olin i brist på närvaro av kulturministern själv. Hon deltar inte i den här debatten heller, trots att det är en otroligt viktig proposition på kulturministerns område som vi debatterar. Men jag förväntar mig i alla fall svar från de partier som företräder regeringen.

Anf. 42 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Då ska jag försöka svara Mats Berglund en gång till. Vi har en distributionsutredning som just nu tittar på marknätet och gör olika analyser. Den kommer med en första delredovisning i december. Med tanke på att public service-företagen har en säkrad inkomst om nästan 84 miljarder de kommande åren tror jag inte att de går i konkurs för att de möjligen inte får ett besked innan jul vad gäller marknätets kostnad.

Jag har förvisso inte varit finansminister eller någon annan minister. Jag har dock varit finansborgarråd, och jag tycker att detta är otroligt märkligt. Mats Berglund vet precis som jag att Teracom, som äger marknätet, just nu håller på att förhandla hyror med de olika aktörerna, inklusive public service-företagen. Att vi under en förhandlingsperiod skulle utlova några summor som public service-företagen skulle få eller någon sorts täckning är för mig helt otänkbart. Det gör man inte som ekonomiskt ansvarig. Då skulle Teracom kunna säga: Vi tar 5 miljarder av SVT, och så tar vi 3 miljarder av SR – regeringen har ju redan lovat att bekosta det.

Herr talman! I min värld gör man inte så under en period då det pågår förhandlingar. Jag vill invänta Distributionsutredningens analys: Vad kommer kostnaderna att bli? Hur ser det ut? Finns det andra lösningar? Ska Rakel in i marknätet? Finns det andra aktörer, försvaret eller andra?

Jag vill ha ett faktaunderlag. Jag tänker inte störa ut någon budgetförhandling mellan Teracom och de tänkbara kunderna eller aktörerna och på

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

det sättet helt lägga alla principer om budget åt sidan. Det kommer jag inte att bidra till.

(Applåder)

Anf. 43 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Kristina Axén Olin för svaret.

Det talas om att invänta Distributionsutredningen. Den kommer alltså med ett delbetänkande i mitten av december där man förmodligen inte berör just den här delen. Den kommer snarare i tilläggsuppdraget, och då kommer det att dröja ytterligare. Det är heller inte utredningen i sig som ska svara på om public service-företagen ska få sina pengar. Det måste komma från departementet och kulturministern. Jag är inte särskilt nöjd med det svaret, måste jag säga.

Sedan hör man olika svar på frågan varför vi inte kan få ett besked och varför SVT inte ens kan få svar på sin hemställan. Det handlar om Distributionsutredningen, det handlar om pågående förhandlingar och det handlar enligt kulturministern om tolkning av propositionstext. Vad är det som gäller egentligen? Var klämmer skon? Varför kan inte departementet bestämma sig? Kommer det några pengar – ja eller nej?

Public service-företagen behöver förbereda sig inför det kommande året. Jag tror inte att de har lust att sitta och vänta till den här tiden nästa år, när Distributionsutredningen kommer med sitt slutbetänkande, och dessutom den tid det tar för en utredning att remissbehandlas, om det nu ska behövas, och någon form av beslut – proposition, skrivelse eller vad det nu är som krävs – att skrivas fram. Det kommer att dröja ganska länge. Räkningarna kommer direkt efter nyår. Hur ska de räkningarna betalas?

Jag tycker att det minsta man kan begära är att regeringen ändå har något slags tydlighet i kommunikationen.

Anf. 44 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Herr talman! Jag tror att det är tredje eller fjärde gången jag svarar Mats Berglund likadant: Det pågår just nu en analys. Det kommer ett underlag som regeringen och vi alla väntar på. Det pågår dessutom förhandlingar. Jag kommer inte att medverka, inte heller Parisa Liljestrand, till att begå fel i den delen. Vi kommer att återkomma, och det vet public service-företagen också.

(Applåder)

Anf. 45 BJÖRN WIECHEL (S):

Herr talman! I dag är en ödesmättad och mörk dag. Det är dagen när SD-regeringen låter svenskarnas public service gå under bilan – eller rättare sagt när SD-regeringen tvingar Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion att själva lägga sig på huggkubben och hålla i yxan.

Vår svenska public service är en grundläggande förutsättning för att svenskarna ska kunna garanteras oberoende nyhetsförmedling till alla i hela landet, information som är fri från politiska och ekonomiska intressen och tillgänglig journalistik som svenskarna vet att man kan lita på.

Public service gör nyheter och program om, för och i hela vårt land där man visar upp den variation som finns i Sverige för att alla ska bli sedda och för att vi ska förstå människors villkor i andra delar av landet än vår egen. Det är också en samlingsplats där vi får ta del av hela bredden – det

underhållande, det djuplodande allvarsamma och den nära vardagen – för att öka sammanhållningen och ge nya fördjupade kunskaper för oss svenskar.

För Sverige som litet språkland är public service en betydande aktör för att det ska finnas en svensk kulturproduktion på svenska och på minoritetsspråken, både som man gör själv och som man köper in av andra svenska producenter.

I en tid när tekniken och globaliseringen för med sig en dominans av världsspråk som pressar undan svenskan blir public services roll som en samlande plats för kulturell gemenskap, skapare av svenskt innehåll och utvecklare och vårdare av svenska språket särskilt viktig.

Public service är också den institution som år efter år åtnjuter högst förtroende hos svenskarna.

Genom åren har därför politiken behandlat Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion med respekt och omsorg. Man har försäkrat sig om att i brett samförstånd, över blockgränserna, komma överens om ramarna och villkoren och om en skälig finansiering, oavsett regering. Man har gett dessa förutsättningar över sex eller åtta år och sedan låtit public service utföra sitt uppdrag utan politisk inblandning och med rejält armlängds avstånd. Man har inte velat politisera public service och har därför inte gått fram med tillfälliga riksdagsmajoriteter som rycker och drar. I stället har man haft dessa borgfredar om uppdrag och finansiering eftersom detta är så viktigt för landet.

Så har det varit – fram till nu. Nu bryter nämligen SD-regeringen denna tradition. Den kommitté som arbetade för att utmejsla en gemensam linje valde SD-regeringen att låta kapsejsa. I stället valde man att köra sitt helt egna race gällande villkoren och finansieringen. Sedan smällde man igen dörren för vidare förhandling.

Så här gör man inte. Så här misshandlar man inte denna för Sverige och svenskarna fundamentala infrastruktur för information, sammanhållning och beredskap.

Men nu står vi här med en skevt politiserad produkt – ett förslag som dryper av misstro mot public service, som innehåller avsiktlig underfinansiering för att tvinga fram nedskärningar och som på punkt efter punkt är ute efter att förhindra, försvåra och begränsa public services möjligheter att uppfylla sitt uppdrag.

Det här är allvarligt. SD-regeringen bryter en viktig svensk princip, skapar medvetet en politisk konflikt och påbörjar nu nedmonteringen av en central svensk institution.

Herr talman! I förslaget finns en ny lag, ett skelett för vad public service är och ska göra. Den är okej. Men det är sedan, när det kommer till att kunna göra det, hur public service får och inte får arbeta, som problemen börjar.

Regeringen vill begränsa public service från att kunna använda kompletterande text, trots att det mött protester från landets 1,7 miljoner hörselskadade eftersom det hindrar dem från att ta del av nyheter och trots att studier gång på gång bekräftar att public service inte är undanträngande för svenska textmedier utan snarare bidrar till ökat allmänt medieintresse.

Hotet mot svenska tidningar kommer i stället från internationella mediejättar och från att annonser flyttas till sociala medier. Det här handlar endast om att begränsa public services räckvidd till svenskarna.

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

Vidare vill regeringen hindra public service från att finnas på andra plattformar. Man får inte lägga ut nyheter på sociala medier, publicera sändningar på Youtube eller ha sina poddar där poddar finns. Det är ett dråpslag mot möjligheten att nå unga och mot att stärka svenska språkets ställning. Det är också ett dråpslag mot att icke nyhetskonsumerande grupper ska få en ingång till oberoende journalistik i stället för bara algoritmstyrda budskap från internationella ekonomiska och politiska intressen. Det här är en politik för att allt färre i framtiden ska nyttja public service.

Public service omfattas i dag av rigorösa bestämmelser vad gäller etiska riktlinjer, det vill säga att granskas och krav på opartiskhet. Likaså ska public service vara resurseffektiv, vilket utvärderas och följs upp. Och det är bra.

Men nu ska public service granskas ytterligare. Man åläggs byråkratiskt extraarbete som tar kraft från huvuduppdraget, vilket remissinstanser riktat rimlig kritik mot. Men regeringen tar inte någon hänsyn till detta, utan den låter den egna misstron styra.

Därtill beordras public service att tillsätta extra studier kring opartiskheten. Det är befängt eftersom undersökningar återkommande slår fast att man är opartisk. Men detta påbud ska enligt regeringen syfta till att öka förtroendet, vilket gör det än mer bisarrt. Public service ligger, som bekant, redan i topp vad gäller svenskarnas förtroende. Däremot bedrivs, som vi alla vet, en ihärdig kampanj från ytterhögern för att motarbeta public service och sänka förtroendet.

Om man på riktigt hade velat höja förtroendet, kunde man ju sluta med att själv undergräva det. Men nu tvingar man i stället public service att lägga tid och resurser på självspäkning. Detta sker under själva tillståndsperioden, vilket ökar ängsligheten gentemot politiken. Och det är tveksamt utifrån principen om armlängds avstånd.

Ovanpå detta, herr talman, har vi frågan om finansieringen; en underfinansiering som urholkar public service. Medelstillelningen innebär kraftiga nedskärningar. Det som gör det här än mer bekymmersamt är att public service har ett viktigt beredskapsuppdrag. Man tilldelas nu dessutom ytterligare uppdrag, bland annat för digital beredskap. Samtidigt får man mindre pengar i reala värden.

Militära underrättelsetjänsten konstaterar vikten av beredskapen och säger angående valåret att vi kan förvänta oss att desinformation i form av AI-genererade bilder och filmer riskerar att få stor spridning. Genom att förstärka enskilda händelser eller underblåsa konflikter kan man skapa radikaliserings och splittring inom det svenska samhället eller förvränga bilden av Sverige med ett ökat hot mot vårt land och våra intressen som följd.

Säkerhetspolisen säger å sin sida att det redan finns exempel på hur främmande makt och våldsbejakande extremister använder AI för att generera propaganda- och påverkansmaterial.

Försvarsberedningen lyfter fram public services viktiga roll i beredskapen, och man konstaterar att Sverige är utsatt för påverkanskampanjer och desinformation som hotar vår säkerhet genom att skapa polarisering, undergräva förtroendet för samhällets institutioner och därmed ytterst samhällets samlade motståndskraft. Man slår fast att public service har en särställning genom sina breda uppdrag i allmänhetens tjänst, sin stabila finansiering, de höga kraven på tillgänglighet och det förtroende allmänheten hyser för företagets verksamhet.

Finansieringen går inte ihop. Public service kommer svårligen att klara uppdragen. Något måste bort. Man får välja mellan att skära ned på redaktioner och program och på lokal bevakning och täckning, att lägga ned utvecklingsarbete, sluta hänga med i sin tid och tekniken samt nå fram till färre svenskar och att inte klara av beredskapsuppdraget. Sveriges Radio pekar på uppsägningar av flera hundra tjänster – hela redaktioner och lokala kanaler.

Vi har en regering som först antar en lag, med fina ambitioner, men sedan klär på public service en tvångströja, plockar bort verktyg och rycker undan pengar. Så gör man inte om man vill public service och svenska folket väl.

Herr talman! Pandemin är ett bra exempel på public services viktiga roll under kristider. Statistiken visar att det var till public service som människor vände sig. Försvarsmakten konstaterade samma sak, det vill säga att människor vänder sig till det man litar på.

SVT gjorde ett stort arbete med att svara på frågor från oroliga medborgare, och man byggde upp något av en informationscentral. Utbildningsradion hjälpte skolor att ta fram undervisnings- och informationsmaterial.

Ett annat exempel är Rysslands invasion av Ukraina. Då var det många barn som kände ångslan: ”Varför gör Putin så här?” *Lilla Aktuellt* blev en samlingsplats, vars chatt blev en viktig plats för att ställa frågor, få information och få tips om vart man kan vända sig.

Tryggheten, tilliten, trovärdigheten, räckvidden, omställningsförmågan och beredskapen – det är vad det handlar om. Det är en lägereld, som SD-regeringen nu helt avsiktligt börjar släcka ned.

Herr talman! Det är som att SD-regeringen inte har tagit in omvärldsläget – eller att man ignorerar det. Partiet går åt public service, som slår vakt om vår svenska, oberoende journalistik och medieproduktion. Vad är det som svenskarna kommer att få i stället? Jo, trollfabriker, propaganda på Tiktok och Fox News. Medie- och techjättar överöser oss med kommersialiserat innehåll, producerat i andra länder, som gör dem rika. Det är vinklade mediekkanaler som ägs av Elon Musk, som tjänar hans ekonomiska och politiska intressen. Det är budskap och desinformation från Ryssland eller annan fientlig stat. Det rimliga vore att bedriva en politik för att stå emot detta, att stärka public service och att värna det som är svenskproducerat och svenskspråkigt och som har skapats i medborgarnas tjänst.

Herr talman! Låt mig avslutningsvis säga: Att Sverigedemokraterna vill krossa svenskarnas public service vet alla. Partiets syn blev uppenbar när Åkesson efter att partiets trollfabrik avslöjades gick till totalt angrepp mot fria medier. Men det som är nytt är att den traditionella högern nu inte längre står pall. Den rämnar för trycket från ytterhögern.

Moderaterna förmår inte att göra en bred överenskommelse. Precis som när man inte förmådde göra en energiöverenskommelse väljer man Sverigedemokraterna före Sverige. Det är SD som styr. Vi ser vart det är på väg med skisserna för slakten av public service i nästa steg. Och högern låter detta ske.

Förlorarna är svenska folket, vår sammanhållning och vårt lands rådighet över vårt medielandskap. Vi socialdemokrater värnar om svenskarnas tillgång till public service och om oberoende och opartisk journalistik. Vi

måste tillbaka till breda överenskommelser och till att ta gemensamt ansvar för viktiga frågor. Men det förutsätter en ny regering.

Med detta vill jag yrka bifall till reservationerna 4 och 5.
(Applåder)

Anf. 46 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Herr talman! Björn Wiechel är måhända ny i utskottet och har inte suttit med i kommittén, men hans anförande är antingen lögn eller visar på stor okunskap. Jag väljer att tro att det är det sistnämnda.

Låt mig reda ut några saker. Vad gäller frågan om bolagens möjligheter att publicera text kommer de inte att tas bort. Då vet Björn Wiechel att det inte är så. Bolagen får i dag enligt det gamla sändningstillståndet inte publicera hela program på externa kanaler eller i sociala medier. Det har vi behållit precis som det var tidigare, och det var något som Socialdemokraterna stod bakom i det förra sändningstillståndet. Denna skrämselpropaganda gentemot våra funktionsgrupper är bara bedrövlig.

Björn Wiechel tillhör ett parti med ett socialistiskt idégod. Där är det klart att man vill ha saker på ett visst sätt. Man kanske drömmer sig tillbaka till 70-talet, då mer var statligt ägt och så vidare.

Med tanke på Björn Wiechels retorik här kan man nästan tro att allt som går emot Socialdemokraternas socialistiska idégod skulle vara ett hot mot demokratin. Det är befängt. Jag undrar om Björn Wiechel har läst betänkandet. Det finns ingenting i betänkandet som styrker den retorik som fördes fram i talarstolen. Det är bedrövligt.

Är det så att man är ett hot mot demokratin om man har andra idéer än Björn Wiechel och Socialdemokraterna?

Anf. 47 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Ledamoten noterade kanske att jag inte använde det ordet en enda gång i mitt anförande. Jag vet alltså inte vad frågan utgår ifrån.

Jag menar att public service ska ha förmågan att möta sin framtid. Public service ska kunna vara samlingsplatsen. Public service ska kunna täcka hela landet med oberoende journalistik, som speglar hela landet och som är tillgänglig, och klara av det uppdrag man har.

Det gäller inte minst med tanke på den omvärld vi nu lever i. Det är den som är föränderlig. I dag handlar det om konkurrens från inte framför allt Upsala Nya Tidning utan från Silicon Valley, Kina och olika ekonomiska och politiska makter som tränger in i vårt medielandskap. Om vi inte har en public service som kan såväl granska som utvärdera och parera detta och sedan tillhandahålla god journalistik för medborgarna har vi monterat ned en förmåga i förhållande till hur omvärlden utvecklas. Det gör mig genuint oroad.

Det är inte bara jag som säger det här. Hade man velat möta framtiden med en stark public service för att värna dessa saker hade man inte agerat på detta sätt. Då hade man stärkt public service.

Anf. 48 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaren.

Från och med medelstilldelningen från 2026 fram till 2033 kommer public service-bolagen att få lite mer än 1 miljard, ackumulerat.

Skrämselpropaganda är ett socialdemokratiskt retoriskt grepp. Jag minns att två ministrar, Anders Ygeman och Peter Hultqvist, inför förra valåret, 2022, kallade till pressträff i Regeringskansliet, inte på Sveavägen 68 och som enskilt parti utan som regering, och varnade befolkningen för att rösta på oppositionen. Så gör man i stater som inte har så mycket demokrati.

Jag tycker att Björn Wiechel borde tagga ned sin retorik något när det kommer till detta. Vi ger public service-bolagen förutsättningar att bedriva sin verksamhet när det gäller kärnuppgiften: att tillhandahålla oberoende, opartisk nyhetsförmedling. Vi pratar även om funktionsgrupper, nationella minoriteter, svenska språket och så vidare. Det kommer public service-bolagen att kunna leva upp till.

Hur bolagen väljer att prioritera utefter de resurser som politiken ger dem är upp till bolagen, inte mig som politiker, att bestämma. Men ledamoten sa ungefär att public service-bolagen skulle behöva lägga huvudet på stubben och själva hålla i yxan när de tar livet av sig. Det är oerhört dramatisk retorik, som inte hör hemma i en seriös debatt om ett sändningstillstånd.

Vi ökar också anslagen. Jag förstår logiken när det kommer till nedskärningar, kostnadsökningar och alltihop. Men den här regeringen har en annan ambition, en annan politisk idé. Man är dock inte ett hot mot demokratin bara för att man inte är socialdemokrat. Tagga ned lite grann!

Anf. 49 BJÖRN WIECHEL (S) replik:

Herr talman! Jag tackar återigen för frågan.

Jag har aldrig påstått att man är ett hot mot demokratin om man inte är socialdemokrat. Jag tror att det var ledamoten som påstod att jag har sagt det. Jag vet alltså inte vem som ska tagga ned när det gäller just den retoriken.

Vad jag menar angående huggkubben är att det inte är ansvarsfullt att skära ned på en verksamhet men inte ta ansvar för nedskärningen.

Jag vill inte ha ett medielandskap som domineras av Elon Musk och trollfabriker. Jag vill ha en stark public service. Och den som värnar public service hanterar de bolagen med respekt. Men här bryter man med traditionen att göra det här i brett samförstånd över blockgränserna. Man begränsar möjligheterna för public service att utföra sitt uppdrag, och man skär ned i form av en kraftig urholkning utifrån kostnader som innebär att de inte kommer att klara av att hänga med i utvecklingen, göra de program som de gör eller möta beredskapen i vår tid. Så gör man inte om man värnar public service.

Jag menar att det här är allvarligt. Vi behöver en stark public service i vår tid, nästan ännu mer än tidigare. Jag hade velat se en annan utveckling. Jag hade velat se en regering som tog hela parlamentet i hand och sa: "Nu stärker vi public service, för att flytta fram våra positioner och värna den oberoende journalistiken, svenska språket, vår gemenskap och sammanhållning i landet och som vi vet att vi kan lita på. Kom igen, nu tar vi i hand på det och går framåt!" Det hade jag velat se. Men det har man tyvärr inte gjort.

(Applåder)

Anf. 50 HANS EKLIND (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna har konsekvent argumenterat för en slutprodukt som slår vakt om fria och oberoende medier. Det är en hörnsten i vår demokrati. Konkurrensfrågan har därför varit en av våra prioriterade frågor i arbetet med att ta fram underlaget för denna proposition, vilket vi gjorde i public service-kommittén.

Public service får under nästkommande period drygt 83 miljarder kronor under åtta år via skattebetalarna. En sådan stor aktör riskerar att skapa obalans inom mediemarknaden. Vi har därför argumenterat för att public service ska fokusera på sitt kärnuppdrag, inte minst på den produktion som inte levereras av kommersiella aktörer.

Det är värt att inte bara påminna om utan också understryka att också fria, privatägda medier tjänar demokratin. Ibland låter det inte så. Om denna mångfald ska bestå måste SVT, SR och UR agera på ett sådant sätt att de inte skapar en osund konkurrenssituation gentemot exempelvis dagstidningar och kommersiell radio och tv. Det är av det skälet vi har argumenterat för att public service bör prioritera de egna plattformarna och vara hänsynsfulla mot andra medier exempelvis när de publicerar textnyheter.

Den här propositionen slår vakt om det svenska systemet med en oberoende public service och där livskraftiga kommersiella medier kan behållas och stärkas. Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag till beslut. (Applåder)

Herr talman! Vi kristdemokrater vill se en public service som står oberoende från såväl politisk som kommersiell påverkan. Att vi som folkvalda här i dag diskuterar hur public service ska utföra uppdraget är inte bara bra utan direkt nödvändigt. Det är en skyldighet, inte minst mot bakgrund av att vi faktiskt använder nästan 84 miljarder av skattebetalarnas pengar för att finansiera det.

Det här är en dominerande medieproducent. Då är frågan hur vi politiker kan säkra hållbara och bra konkurrensvillkor för alla inom medieområdet. För mig har det varit oerhört viktigt under hela det här arbetet.

Det stora hotet mot fria medier är politisk tystnad, inte att vi diskuterar hur vi ska gå till väga. Hotet mot demokratin utgörs inte av alternativa medier. Hotet mot demokratin är snarare att de elimineras.

Herr talman! Som alla kanske vet här inne är jag präst i det civila; det var jag innan jag blev riksdagsledamot. Under prästutbildningen fick vi prästkandidater träna på att predika – homiletik, heter det med ett teologiskt ord. Vid ett flertal tillfällen fick vi tio till tolv prästkandidater exakt samma text, ibland bara fyra fem meningar, med uppgiften att gå hem och leverera en predikan på det här korta textavsnittet.

För mig var det verkligen ögonöppnande att göra detta tillsammans med andra. Jag kunde konstatera att inte en enda predikan som vi sedan levererade var lik den andra. Vad berodde det på? Jo, vi såg och reagerade på olika saker. Våra livserfarenheter och mycket annat som vi hade med oss skapade en form av raster som vi sedan utsatte den här texten för. Även om vi tillsammans som kandidater hade gemensamt att vi ville fånga det viktiga i texten och vara lojala mot texten blev produkterna, alltså våra predikningar, allt annat än lika.

Den här erfarenheten gäller även andra grupper. Den gäller oss politiker men naturligtvis också journalister. Varje dag händer det tusentals saker. Det är på många sätt ett omöjligt uppdrag för nyhetsredaktioner att

värdera vilka av alla de olika saker som händer som ska presenteras vidare. Här ryms naturligtvis ett stort mått av subjektivitet. Varför reagerar man så att man gör en nyhet av x, y och z men inte av a, b och c?

Än svårare blir det sedan när journalisten som får uppdraget ska sätta tänderna i de utvalda produkterna och göra sin tolkning och sin presentation som enskild journalist. Vilka frågor är det man ställer? Vilka frågor är det man inte ställer? Vilka svar ifrågasätter man? Vilka svar ifrågasätter man inte?

Herr talman! Mot den här bakgrunden har jag upplevt och upplever att det är väldigt bra att vi får till en granskning. Medierna beskrivs många gånger som den tredje statsmakten. Då är det givetvis viktigt att det finns opartisk nyhetsbevakning och förmedling av samhällsinformation. Att det nu kommer att ske granskning, exempelvis via de externa studierna, är också viktigt för att kunna öka förtroendet från tittarna och lyssnarna. Om de anser att public service inte sköter sitt uppdrag ska de naturligtvis få se vad som egentligen föreligger.

Jag tycker att det har blivit lite mycket tjat i den här debatten om varför man ska göra de här olika studierna. Jag har sett det som jättebra, av det enkla skälet att det är bra att få fastslaget att public service är saklig och inte tar parti. Det kommer att gynna alla att man fastslår detta. Vi kristdemokrater har en väljarkår som har en misstänksamhet om huruvida all information som ges är fullt ut opartisk. Genom dessa studier tror jag verkligen att vi kan slå vakt om legitimiteten på ett bättre sätt men också få till en ökad effektivitet. Som tidigare har nämnts har det här gjorts i andra länder. Det är alltså inget exklusivt svenskt.

Herr talman! Det är en alltigenom rimlig målsättning och också ett krav att public service ska stå för oberoende och saklig nyhetsförmedling. Det skriver vi kristdemokrater under på varje dag i veckan. Av det skälet är det viktigt att det råder konkurrens bland medierna och att det finns andra medier som kan göra sina värderingar, sina tolkningar och sina presentationer. Det här har varit oerhört viktigt – en röd tråd. Alla ni som har suttit med i kommittén och lyssnat på mina inlägg vet att jag har tagit upp det här om och om igen.

Att säkra fungerande konkurrens tycker jag att den här propositionen försöker göra på ett bra sätt. Vi har borrarat en hel del, inte minst från min sida, i detta med textanvändandet. SVT:s digitala nyhetstjänst har gjort det svårare för dagstidningar. De måste i allt högre grad livnära sig på läsarfinsierade intäkter i stället för annonsintäkter. Då är det naturligtvis viktigt att man inte konkurrerar ut dem. Vi har fått en del brutala exempel. En tidning kan ta ett visst antal kronor för att man ska få läsa en nyhet i en artikel som en journalist kanske har jobbat på i över en månad. Sedan läggs den ut alldeles gratis på en digital hemsida som SVT förfogar över.

Jag skulle vilja ta upp en annan fråga från mitt arbete i public service-kommittén. Den handlar också om konkurrens. Det slog mig om och om igen, inte minst när vi mötte ledningarna för de olika bolagen inom public service, att de såg andra medieaktörer som konkurrenter. De såg det därför som sitt uppdrag att konkurrera, inte komplettera.

Det här bekräftades med all önskvärd tydlighet mitt under vårt arbete i public service-kommittén, då vi kunde läsa i en av kvällstidningarna om hur en programdirektör på SVT uttryckte sig. Hon hade blivit ”svart i själen, ursinnig och rosenrasande”. Det hon var så ursinnig och svart i själen

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

över var att TV4 hade vunnit budgivningen om programmet *Bäst i test*. Det är denna inställning som jag menar är oroande – vi har ett skattefinansierat bolag som ser som sin uppgift att konkurrera ut kommersiella bolag.

Vi tvingar alla medborgare att betala för public service alldeles oavsett om de tittar och lyssnar eller inte. Då blir väl ändå en given fråga: Varför ska man betala skatt för någonting som uppenbarligen kan finansieras på annat sätt? Är inte det en rimlig fråga att ställa sig som politiker? Public service ska vara en garant för ett utbud som är samhällsviktigt men ska inte göra saker och ting som kan klaras på marknadens villkor, menar jag.

Herr talman! Inför detta arbete i public service-kommittén hade jag en arbetslunch med kommitténs ordförande Göran Hägglund, en gammal partikamrat till mig. Jag ställde då till honom en fråga som jag sedan ställt om och om igen: Hur ser mediemarknaden ut om två år? Det var min enkla fråga. Alla svarar precis som Göran Hägglund: Det vet jag inte. Vi ska alltså besluta om en medelstilldelning för åtta år framåt. De tvärsäkra ställningstaganden som man har hört om att det nu blir så här och så här tänker inte jag ansluta mig till. Jag tror att det är helt omöjligt att veta hur mediemarknaden ser ut om åtta år om man inte ens kan svara på hur den ser ut om två år.

Vi har ändå ställt oss bakom den här medelstilldelningen av det enkla skälet att vi tror att den ger public service-företagen möjlighet att uppfylla de uppdrag som vi har ålagt public service. Sedan kommer det säkerligen att krävas både rationaliseringar och omprioriteringar. Så får det vara. Så är det för alla andra, och så måste det naturligtvis vara även för public service.

(Applåder)

Anf. 51 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt vilken ända jag ska börja i, för det var mycket att hantera. Konkurrensfrågan i fokus, har jag skrivit i mina anteckningar. Jag tror att jag får prata om det i mitt huvudanförande i stället. Mycket av det Hans Eklind pratade om handlar om relationen mellan de privata medierna och public service. Det är något som vi har diskuterat i kommittéarbetet och där vi tycker väldigt olika. Jag får fördjupa mig i det sedan.

Men något som jag skulle vilja stanna upp vid lite grann är den skillnad i ansvar som public service och privata bolag har. Ansvar måste ligga till grund för vad man tycker att det ska få kosta. Jag vet att Hans Eklind jobbar med ekonomiska frågor i vanliga fall och är noga med att man ska veta vart pengarna tar vägen. Det tycker även jag är viktigt. Då tycker jag att man kan fråga sig vad det kostar att vara ansvarig för att till exempel nå ut i hela landet med public service-utbudet och se till att viktiga meddelanden når allmänheten vid kris och olyckor. Det hör till den typ av uppgifter som bara de kan utföra. Vad kostar det att vara en del av totalförsvaret och alltid behöva kunna göra sändningar, även i kris och krig?

Nu har regeringen gått fram med ett förslag till budget där man ligger en bra bit under det bolagen har flaggat för att de kommer att behöva de kommande åren för att fullfölja dagens nivå på verksamheten och säkra framtidens teknik och säkerheten i systemen. Tunga instanser, myndigheter som Ekonomistyrningsverket, Regelrådet och Statskontoret, tycker att det finns brister i utredningens analys av konsekvenserna av det förslag

som läggs fram. Man är orolig över att bolagen inte kommer att kunna leverera den säkerhet och beredskap som kommer att behövas i framtiden. Vi ser ett ökat tryck från desinformation och dagliga belastningsattacker, och totalförsvaret har ett stort ansvar. På Totalförsvarets forskningsinstitut är man orolig för att den kommande tillståndspanoramen kommer att medföra ökade kostnader för public service, inte minst i och med förslagen på beredskapsområdet. Min fråga är hur Kristdemokraterna har förhållit sig till de här specifika uppdragen.

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

Anf. 52 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Vasiliki Tsouplaki för en högst rimlig fråga. Jag kan väl låta på förlåten lite grann och säga så här: Nu sitter jag normalt sett i finansutskottet, men jag kom in bland er i kulturutskottet och fick ta del av det här. Det har varit en spännande resa att sitta i public service-kommittén. Men jag reagerade omedelbart när vi fick en siffra. Jag har begärt av kansliet, som vi haft till vår hjälp, att få en benchmarking, som det heter. Det handlar om att kunna jämföra vår public service med andra länders public service.

När det väl kom mot slutet av året vi jobbade var det en sammanställning som visade att Sverige i princip var näst billigast i Norden när det gällde kostnaden för public service. Om man håller på med ekonomi vet man att när det står per capita blir det lite intressant.

Om jag ska producera en långfilm blir den i min värld inte dyrare för att det bor 4 miljoner i landet än om där bor 10 miljoner. Om jag ska göra en nyhetssändning blir inte den dubbelt så dyr om det bor 5 miljoner eller 10 miljoner i landet, utan kostnaden blir densamma.

Jag satte mig snabbt under vårt sammanträde och räknade. Om man tar bort per capita, hur ser det ut då? Det visade sig att Sverige är dyrast i Norden. Med detta inlägg vill jag ha sagt att jag absolut tror att det går att göra någonting och att man kan få ut mer för pengarna, om jag uttrycker mig så.

Jag älskar sport. Jag är en sportidiot ut i fingerspetsarna. Men någonting är väl ändå lite knepigt när man säger: Hur ska det gå med alla dessa saker som public service ska göra? Samtidigt vet man att SVT spenderar cirka 55 procent av sina pengar på sport, underhållning och fiktion.

Man får alltid höra: Om ni inte gör som vi säger kommer nyhetsförmedlingen att bli drabbad. Men över hälften går till någonting helt annat än nyhetsförmedling. Det går att göra en massa saker.

Anf. 53 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Herr talman! Nu börjar vi närma oss någonting här. Vi har haft replikskiften i närmare två timmar. Oppositionen har försökt att klämma regeringspartierna på: Vad är det som ska bort? Nu får vi svar här att det kanske är sport och underhållning. Det är de sakerna som man kanske får kapa när pengarna till exempel ska räcka till beredskapsuppdraget.

Det som har förmedlats av till exempel Försvarsberedningen, som var enig i sitt betänkande, är att det behövs en bredd i programutbudet för att locka tittare till public services utbud. I händelse av kris och krig ska man veta att de kanalerna finns. Man är bekväm med och hittar deras plattformar och deras information.

Det breda uppdraget är också en del i beredskapstanken. Är det så att man aldrig har tittat på public services program är det väldigt liten chans att man hittar dit när det verkligen gäller. Det är en del i det breda.

Det handlar också om, som ledamoten påpekade, att allmänheten är med och finansierar det. Man betalar sin särskilda skatt varje månad. Kan man då inte förvänta sig att man ska få titta på fotbolls-VM eller att man ska få ta del av Melodifestivalen, som är ett dyrt arrangemang?

Är det inte rimligt att svenska folket ska få ett brett utbud så att det finns något för alla smaker? Annars finns det inte någon mening med att man ska vara med och betala. Då minskar också betalningsviljan. Här binder man ris åt egen rygg om man börjar nagga i det som är sport och underhållning, som ledamoten är inne på.

Jag vill komma tillbaka till kostnaderna för höjd beredskap och det som är kritik från väldigt tunga instanser. Det handlar om Försvarsmakten och Totalförsvarets forskningsinstitut.

Anf. 54 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Först och främst finns det inget förbud mot att finnas på andra plattformar. Det som sägs i propositionen är att public service-bolagen ska prioritera sina egna.

Vi har haft exempel uppe i kommitténs arbete som jag vet att ledamoten är väl bekant med. Det finns exempelvis en krimpodd som ett privat bolag har och som är framgångsrik. Då blir naturligtvis följdfrågan: Varför ska public service också starta en krimpodd?

Jag vet att det har skett en del övertramp även från mitt partis sida där man har gett sig in i programtablån och tyckt: Ska det här verkligen finnas med? Jag kan köpa, även om jag är präst, att dejtingprogram för präster inte känns som en angelägen grej, eller bantningsprogram för hundar. Jag kan ha den personliga åsikten. Men för mig är det viktigt att vara väldigt tydlig med en sak. Vi kristdemokrater talar inte om vad som ska finnas i programtablån eller inte.

Jag konstaterar bara med SVT:s egna siffror att påståendet om att nyhetsförmedlingen skulle bli lidande om man inte får de pengar som man äskar inte stämmer när man kan konstatera att över hälften av pengarna i dag används till underhållning, sport och fiktion. Det var mer en redovisning än kritik, även om jag personligen kan ha åsikter. Men det tänker jag avhålla mig från här. Armlängds avstånd är viktigt. Det ska vi försöka att vara rädda om.

Ledamoten hade frågor om medelstilldelningen. Det står i propositionen. Den trappa som vi har är dessutom framtung. Anslaget är högst år ett. Det beror på att man ska kunna göra de investeringar som krävs bland annat av säkerhetsskäl. Den är medvetet utformad på det viset så att man ska kunna ha råd att fatta de beslut som krävs.

Anf. 55 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Tack, Hans Eklind, för anförandet!

Det är ytterligare ett anförande som visar på de stora skillnader vi har i kulturutskottet och kulturpolitiken om ideologi och grundläggande värderingar.

Jag tar upp den boll som Vasiliki Tsouplaki släppte alldeles nyss. Jag vill ställa en fråga om att SVT och public service skapar obalans och en

osund konkurrens. Det skulle legitimera den strama medelstilldelningen till public service från Kristdemokraternas sida. Vad är det för obalans som SVT skapar i medielandskapet? Vilken osund konkurrensfördel är det som SVT har?

I medielandskapet som SVT rör sig i är de nu omgivna av internationella jättar. Det handlar om Disney, HBO, Apple, Netflix, Amazon och Tiktok. Till och med Spotify är betydligt större än SVT. Att SVT i den världen skulle skapa en osund konkurrens eller en obalans genom att de får en medelstilldelning som är större än den som Tidöregeringen vill ge dem låter väldigt märkligt. SVT är en lilliput bland jättar, om man nu ska tala om *Gullivers resor* och Jonathan Swift.

Anf. 56 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! Då har ledamoten verkligen lämnat området för svenska medier, om han kallar public service för en lilliput. Här är de ingen lilliput. Här är de den stora giganten.

Det var oerhört intressant på många sätt för mig att sitta med i public service-kommittén och ta del av både den ena och den andra sidan. Vi fick oss till del konkreta exempel på hur exempelvis en journalist på en dagstidning nere i östra Sverige, nedanför Stockholm, hade jobbat med ett grävande reportage.

Man hade lagt ned otroligt många timmar för att verkligen faktagranska. Man hade en pangnyhet som inte bara de i det direkta utgivningsområdet ville läsa och ta del av, utan även de utanför det. Men det kostade pengar att få läsa det. Det är så dagstidningar numera får göra för att finansiera sin egen verksamhet.

I det läget fick man se att det bara tog någon timme innan samma nyhet dök upp på SVT:s regionala digitala sida, och då var den gratis. Jag tror att till och med Mats Berglund, även om Mats Berglund är miljöpartist, inser att vi då har ett gigantiskt problem. Då slår du undan fötterna på de tidningar som ska försöka överleva i konkurrensen.

Det är den här typen av frågor det gäller. Medelstilldelningen, att de får drygt 83 miljarder, har inte ett smack med obalansen att göra. Det är inte mitt problem. Det handlar om var man är någonstans i internet och cyberrymden. Vi har sagt: Prioritera till större del era egna plattformar, och begränsa det textmässigt.

Det är inte en dagstidning på nätet. Det är inte er uppgift. Er uppgift är att förmedla ljud och bild, och inte att vara en dagstidning på nätet. Vi har andra fria, privata medier som tar den uppgiften på fullt allvar. De säkrar demokratin.

Det är sådana frågor, Mats Berglund, som vi har brottats med, i varje fall från min sida. Sedan är frågan hur mycket public service ska få kosta, men det är en annan fråga.

Anf. 57 MATS BERGLUND (MP) replik:

Herr talman! Jag vill hävda att Hans Eklind blandar bort korten. I det medielandskap som SVT befinner sig i är de ju hela tiden i konkurrens med de stora mediejättarna. Självklart finns det också tryckta tidningar som spelar i någon sorts inhemsk konkurrenssituation, men där måste man också påpeka att presstödet har dragits ned. Man skulle stärka de här tid-

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

ningarna och inte minst de tidskrifter som finns kvar. Allt fler behöver ju lägga ned, eftersom de inte har det stöd som behövs.

Det är naturligtvis svårt för tidningarna att överleva när reklampengarna mer och mer försvinner till utlandet – det är helt riktigt. Det är ju de stora jättarna jag pratade om som suger åt sig de resurserna. Det handlar inte minst om Google, men också om Disney, Apple, Amazon och så vidare. Det är detta medielandskap SVT spelar i.

Att göra andra analyser eller flytta SVT till en helt annan spelplan blir ju en verklighetsflykt. Det är inte grundat i den verklighet som faktiskt finns. När man som tittare slår på sin smarta tv finns ett antal appar, och där ligger SVT:s app. Den ser lika stor ut på skärmen, men den är en miniatyr – en lilliputt – i det sammanhanget.

Anf. 58 HANS EKLIND (KD) replik:

Herr talman! I ett fritt demokratiskt samhälle är det inte statens roll att via tvingande skatter finansiera en dominerande medieaktör. I ett fritt demokratiskt samhälle är det snarare statens roll att se till att vi inte har olagliga kartellbildningar och så vidare.

Vi är nog olika här, men jag tycker att det är statens roll att se till att vi har en mediemarknad som fungerar. Jag tror inte ett smack på att demokratin hotas för att man ger public service nästan 84 miljarder kronor under åtta år.

Om ledamoten har varit ute i den så kallade verklighet som han åberopar vet han ju att alla bolag tvingas prioritera om och skära ned på personal och så vidare. Vi har alltså haft en väldigt svår situation i Sverige. Den har public service-bolagen redan varit tvungna att ta tag i. Nu kommer de framgent att få reda på hur mycket de får under åtta år framåt. Vilket annat bolag har möjlighet att få veta hur det ser ut under åtta år framåt så att de långsiktigt kan planera och fatta strategiskt korrekta beslut? De andra mediebolagen – om nu ledamoten värnar om dem – har inte den verkligheten över huvud taget.

I den parlamentariska kommittén fick vi åka runt och träffa dagstidningar. Jag måste säga att det är lite konstigt att ledamoten sitter i kulturutskottet och säger att detta är en verklighet han inte känner igen. Ledamoten kan åka runt till vilken dagstidning som helst och få höra att det här är ett problem man har haft med SVT – inte med SR, fick vi också höra. Det är ett problem att SVT tar de nyheter som man med stora kostnader för personal har jobbat fram och lägger ut dem helt gratis på en digital hemsida. Detta har påpekats om och om igen för oss ledamöter. Då måste man agera på det – om man tycker att verkligheten är relevant för utformningen av en slutprodukt.

Anf. 59 VASILIKI TSOUPLAKI (V):

Herr talman! Det är ett stort beslut vi ska debattera här i dag. Det är stort för att det handlar om mycket pengar och för att det berör hela svenska folket och väldigt många anställda. I slutändan berör det även vår beredskap för kriser.

De beslut vi fattar om villkoren för public service-företagen, det vill säga Sveriges Radio, Utbildningsradion och Sveriges Television, ska gälla de kommande åtta åren. Två val hinner passera innan riksdagen får chans att säga sitt igen.

Tanken med denna långa tidsperiod var att public service-företagen skulle få möjligheter till långsiktig planering med de breda politiska överenskommelser som brukar göras. Det vi ser i dag är att bara fyra av riksdagens åtta partier står bakom den budget som ska gälla ända fram till 2034.

Jag tycker verkligen inte att det känns rätt att regeringen och Sverigedemokraterna går fram med ett så svagt förankrat förslag. Jag tänker på den debatt vi hade här tidigare om en folkomröstning. Där var sju av åtta partier överens om att vi inte ska ta väldigt stora beslut med knappa majoriteter. Jag tycker att det är väldigt olyckligt att man inte har ansträngt sig mer för att nå en bredare överenskommelse, för det här är ett beslut som ska gälla över två val.

Det är också väldigt speciellt att kulturministern inte är här för att svara på våra frågor, debattera och bära fram den första public service-lag som riksdagen någonsin har antagit.

Det finns en ganska bred samsyn om många av villkoren i propositionen och den nya lagstiftningen, men det hjälper ju inte om man i slutändan är oense om vad det kommer att kosta att genomföra förslagen.

Herr talman! Jag ingick i den parlamentariska kommitté som under ett års tid förberedde det nya regelverket. Jag tycker inte att vi fokuserade tillräckligt på hur public service-bolagen ska få rätt förutsättningar att möta framtidens utmaningar och att utvecklas i en tid med snabb teknikutveckling, ökad internationell konkurrens och säkerhetsutmaningar. I stället för diskussioner om vilka public service-tjänster landets invånare och skattebetalare behöver och efterfrågar har Tidöpartierna prioriterat frågor om bolagens påverkan på de privata aktörerna inom tv, radio och press.

Jag är orolig för att de nya begränsningarna och den otillräckliga finansiering som föreslås kommer att innebära förlorade år för public service, samtidigt som det inte leder till att den privata svenska mediemarknaden kan vinna marknadsandelar på det sätt jag hörde att Kristdemokraterna förespråkar. Det är inte främst public service-bolagens agerande som utmanar de privata aktörerna – även om det finns enskilda exempel, som de vi hörde om från talarstolen tidigare. Det är inte där de stora pengarna försvinner iväg, och det är inte där annonsintäkterna läcker ut.

Herr talman! För oss i Vänsterpartiet är en mångfald av medier med olika ideologiska inriktningar, geografisk spridning och en bredd av ägare viktigt att försöka upprätthålla. Det är en grundläggande demokratifråga att många olika perspektiv tar plats i det offentliga. God konkurrens kan också ge ökad kvalitet.

Det är dock viktigt att påminna sig om att public service-bolagen och de privata företagen delvis har olika roller och uppgifter. De privata bolagen gör sina vägval utifrån sina ägares intressen och kan inte avkrävas ansvar för att säkra hela Sveriges befolknings tillgång till nyheter, samhällsinformation, bildning och kultur. Detta är public service-bolagens uppgift.

Som lagstiftare och budgetansvariga i riksdagen är det vår uppgift att säkra att vi har starka public service-företag som kan tillhandahålla det här för alla våra invånare. Ingen annan kan ta det ansvaret.

Det behöver betonas att nyhetsförmedlingen från public service för en stor grupp i vårt land är den enda tillgängliga. Det kan bero på en funktionsnedsättning som gör att man inte kan tillgodogöra sig de privata me-

diernas nyhetstjänster eller en ekonomisk situation som gör att man inte har råd med en prenumeration på en dagstidning.

SVT och SR har också som enda utpekade aktörer ansvar för att förmedla nyheter på de nationella minoritetsspråken och på teckenspråk. Framför allt SR har haft flera andra språkredaktioner genom åren. Tillsammans med Utbildningsradion sänder man också nyhetsförmedlande program på lätt svenska och för barn och unga.

Allt detta är viktiga delar av att vara ett public service-företag i allmänhetens tjänst. Det är också en viktig pusselbit för en fungerande demokrati. Vi behöver välinformerade invånare, och det säkerställs genom en mångfald av medier.

För oss har det varit tydligt att mediestödet till pressen, vilket faktiskt ligger under konstitutionsutskottets ansvarsområde och inte kulturutskottets, och villkoren för public service är kommuniserande kärn. Starka public service-företag med lokal och regional närvaro ska balanseras mot bra villkor för lokalpress, rikstäckande tidningar, nischtidningar och samhällsmagasinet.

Ett nytt mediestöd togs fram under samma period som vi arbetade med den nya regleringen för public service. Tyvärr blev det tydligt att regeringen och Sverigedemokraterna inte var intresserade av att lyssna in alla de kritiker som oroade sig för att färre tidningar skulle få ta del av det statliga stödet. Med en större budget och ett bättre regelverk hade man kunnat bibehålla och kanske till och med öka mångfalden och förekomsten av nyhetsmedier av hög kvalitet. I stället finns det tydligen en förhoppning om att en försämring av villkoren för public service ska gynna de privata bolagen inom radio, press och tv.

Herr talman! Ett exempel på hur vi anser att Tidöpartierna försämrar för tv- och radiopubliken i sina försök att gynna de privata aktörerna, vilket lyftes tidigare, är en ökad reglering av public service-företagens användning av externa internetplattformar. Vad kan då det vara? Jo, som vi hörde från Mats Berglund tidigare har konkurrensen om publikens tid ökat, och under de senaste åren har globala medieaktörer fått en större svensk publik. Det handlar förstås om strömningstjänster för film och tv-serier men också om plattformar för poddar och för användargenererat innehåll, till exempel Tiktok, Youtube och sociala medier.

Jag uppfattar det som att regeringens argumentation mot att public service-program ska finnas på de här platserna är tvädelad. Dels handlar det om en uppfattning att public service-programmen drar svensk publik till dessa plattformar och gör dem populärare, vilket gör att svenska annonspengar strömmar dit i stället för till svensk dagspress, reklam-tv och reklamradio. Dels tycker man att konkurrensen mellan privata bolags poddar och Sveriges Radios poddar är felaktig, vilket vi hörde här tidigare.

I propositionen förklarar regeringen att public services innehåll håller så hög kvalitet att det konkurrerar ut de privata bolagens produkter om det är tillgängligt för publiken på samma distributionsplattformar. Man ska därför inte vara lika tillgänglig framöver. Högerpartierna går därmed ifrån det marknadstänk som de annars värnar och som bygger på tanken att konkurrens skapar något positivt, det vill säga högre kvalitet. I det här fallet vill man i stället försvåra för lyssnare och tittare att hitta de bästa programmen. Är inte det konstigt, herr talman?

Från Vänsterpartiets sida är vi väldigt kritiska till skrivningarna om återhållsamhet och större restriktivitet på externa plattformar under de kommande åttio åren. Vi tycker att man saknar användarperspektiv och att det återigen är de privata bolagens intressen man har i fokus. Jag tycker inte att det är det vi är satta här för att ta hand om. Det är inte regeringens uppgift att försvåra för dem som finansierar public services innehåll, det vill säga alla skattebetalare, att hitta de program de har varit med och betalat för.

Vänsterpartiet anser att public service-företagen ska ha fortsatt goda möjligheter att hitta ny publik, framför allt unga människor. I åldersgruppen 8–19 är man på Tiktok; det är där man läser sina nyheter. Därför måste oberoende och sakliga nyhetsmedier finnas där och se till att den nya, uppväxande publiken får ta del av innehåll med hög trovärdighet och får syn på våra public service-bolag.

Under pandemin såg vi dessutom att de här tre bolagen var viktiga aktörer för att informera allmänheten och exempelvis hjälpa till att ställa om samhället utifrån restriktionerna.

Man kan alltså inte bara stirra sig blind på konkurrensfrågan, som Tidöpartierna gör, utan man måste också lägga andra värden i vågskålen när man utformar de här villkoren.

Herr talman! Vi ser att public service-företagen ekonomiskt sett har haft tuffa år under den innevarande tillståndsperioden. Som enda parti ville Vänsterpartiet ha en högre medelstillsättning för perioden 2020–2025, och vi ser nu att det var en riktig bedömning från vår sida. Pengarna hade behövts. Man har nämligen tvingats säga upp personal de senaste åren, och uppskattade program och redaktioner har avvecklats.

Vi hade som sagt hoppats att regeringen skulle sträcka ut en hand så att vi kunde förhandla fram en budget som fler kunde ställa sig bakom. Vår bedömning är att det förslag som nu läggs fram är långtifrån tillräckligt. Public service förväntas fortsätta ha ett nyskapande utbud med hög kvalitet, vilket låter jättebra. Man ska ha folkbildande ambitioner och en lokal närvaro. Men hur ska pengarna räcka till?

Vänsterpartiet anser att public service hade behövt riktade medel för beredskap och en stärkt digital infrastruktur för att klara både dagens och morgondagens utmaningar. Vi föreslår 350 miljoner kronor för den typen av insatser. Vi hade också velat se en högre procentuppräkning. Precis som regeringen föreslår vi 3 procent det första året, men sedan föreslår vi att det ska ligga kvar på 2,6 procent fram till de sista åren, då det ska ligga på 2,3 procent. Det hade gett bolagen de muskler de behöver.

Vi anser att man nu riskerar att minska intresset för public services utbud de kommande åren. Public service måste få fortsätta bygga ett starkt förtroende och ökad kännedom samt bidra till gemenskap, och då krävs det ekonomiska muskler.

Vi oroar oss också för att kulturuppdraget kommer att försvagas. Det gäller framför allt nyproduktion av svenskt drama och svensk film, som är väldigt kostsam och där framför allt SVT pytsar in pengar. Vi får även medhåll från en rad remissinstanser – alltifrån Försvarsmakten, som jag pratade om tidigare, till Kulturrådet och branschorganisationen Film- och TV-Producenterna.

Herr talman! Jag inser att jag har pratat länge, men jag måste faktiskt prata lite till. Jag hoppar till slutet av mitt manus och tar upp frågan om

programverksamhetens innehåll, där jag vill prata lite om jämställdhets- och mångfaldsperspektivet.

I förslaget från regeringen och Sverigedemokraterna finns det förändringar av skrivningar. När det gäller att public service ska spegla förhållandena i landet kommer begreppet ”en variation i befolkningen” att bytas ut mot ”hela befolkningen”. Jag vet att tidigare debattörer också har varit inne på det här, men jag vill klargöra vår synpunkt.

Det här kan för de flesta åhörare verka som en obetydlig förändring, men Sverigedemokraterna beskrev det tidigare i debatten som en stor seger mot identitetspolitik – jag tror att woke var det begrepp som användes – och kvotering.

Vi i Vänsterpartiet, och många med oss, menar att public service för att skapa ett programinnehåll som hela befolkningen har förtroende för måste kunna spegla hela befolkningen – med den variation som finns. Det finns exempelvis minoritetsgrupper som är väldigt kritiska till den här förändringen, och det gäller även funkisrörelsen. Jag tycker att det här visar hur viktigt det är att de här begreppen får vara kvar.

Jag yrkar bifall till reservation 1, som handlar om just detta.

Vi får reda ut lite mer om ekonomin senare – kanske i ett replikskifte med Liberalerna, som står näst på tur på talarlistan.

(Applåder)

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.08 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 7 (forts.) En lag om public service och riktlinjer för verksamheten 2026–2033 (forts. KrU2)

Anf. 60 MALIN DANIELSSON (L):

Fru talman! Det är så härligt att återuppta debatten efter två timmars paus!

Vi har ju debatterat public service väldigt flitigt de senaste åren både i medier och här i kammaren. Ska vi ha en bred eller en smal public service? Ska vi lägga mer eller mindre pengar på public service? Är public service opartisk? Hur är det med textanvändningen? Synen på public service har väl varit mer splittrad än tidigare, i alla fall om man får tro debattläget, även det debattläge vi hade här tidigare i dag.

Ändå står vi här med ett åttaårigt sändningstillstånd med ekonomiska förutsättningar som i reda tal ger en något högre uppräkningsgrad än under det tidigare sändningstillståndet och en fortsatt bred public service. Som

*Kulturnyheter*nas Per Andersson konstaterade i en krönika strax efter att den proposition som behandlas här i dag presenterades: Det bråkas om nyanser i finansieringen, men i grunden är alla fortfarande eniga om att Sverige ska ha en stor, stark och stabilt finansierad public service med ett brett och varierat innehåll. Det låter lite som den ingång Liberalerna hade inför den parlamentariska kommittén.

Skälen till att vi behöver en stor, stark och bred public service är många. Låt mig lyfta fram tre skäl som jag tycker är extra aktuella i den tid som vi lever i nu.

För det första: Public service är en fri och oberoende nyhetskälla med hög trovärdighet som är tillgänglig för alla. Public service är i allmänhetens tjänst, inte statens. Public service ska stå på medborgarnas sida, inte maktens.

När desinformation sprids med blixstens hastighet behövs redaktioner som står upp för fakta, saklighet och granskning av makten, oavsett vem som sitter i regeringen och oavsett var makten ligger. Det är så vi försvarar den fria åsiktsbildningen, som är demokratins själva kärna. När krig rasar i världen handlar det numera inte bara om krig på marken utan också om ett informationskrig som utspelar sig på plattformar vars algoritmer är långtifrån transparenta och översköljer oss med information dagligen. Det krävs kompetens för att säkerställa att informationen är korrekt. Kompetens är något som SVT har byggt upp i form av SVT Verifierar. SVT Verifierar granskar inte bara klipp från krigszoner utan avslöjar även när politiker slirar på sanningen, reder ut myter från Tiktok, som nås av tusentals barn och unga, och granskar data om drönlarm för att ge tittarna fakta. Den fria journalistiken, byggd på fakta, är en del av vårt demokratiska självförsvar.

För det andra, fru talman: Public service håller Sverige samman. Oavsett var man bor, vilken bakgrund man har och vilket språk man talar finns public service tillgänglig genom radion och tv:n. Mello, *Allsång på Skansen*, *Bolibompa*, julkalendrarna och *Sommar i P1* är några av de lägereldar som många av oss samlas kring varje år och som präglar såväl barns uppväxt som samtalsämnen på fikarasten. De hjälper oss att bygga ett gemensamt vi.

Vi är inte så många. Drygt 10 miljoner människor talar svenska, och svenska är ett av de 100 största av världens 7 000 språk, men 10 miljoner människor är ändå inte en jättestor marknad när det handlar om att skapa film, serier eller radioproduktioner. Genom sina produktioner och inköp av produktioner på svenska bidrar public service-företagen till det svenska språkets fortlevnad och utveckling. Det gäller såklart också det svenska teckenspråket.

Nyheter på minoritetsspråk, barnprogram utan reklam, tillgängliga tjänster för personer med funktionsnedsättning och det omfattande bildningsutbud som Utbildningsradion står för är också saker som bidrar till gemenskap, kunskap och delaktighet för fler, vilket vi behöver i en tid då många ibland talar mer om vi och dom än om vi tillsammans.

För det tredje: Public service är en viktig del av Sveriges beredskap, vilket flera av mina kollegor har varit inne på tidigare i dag. När krisen kommer, nätet ligger nere eller desinformationen flödar ska människor kunna lita på en röst som ger korrekt, lugn och tillgänglig information. Det

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

är inte bara en fråga om journalistik utan också en fråga om säkerhet och trygghet.

Det är till public service vi vänder oss i tider av kris. Det såg man tydligt under pandemin. Det såg man också tydligt efter Rysslands invasion av Ukraina. Likaså var SR:s nyhetssändningar under terrorattentatet på Drottninggatan avgörande för att stävja den ryktesspridning som uppstod kring var man var i säkerhet och inte. Genom att Sveriges Radio sände live från flera platser kunde lyssnarna ta del av var det var säkert att röra sig och inte. *Lilla Aktuellt* gjorde en viktig insats för barn som under och efter den hemska skolskjutningen i Örebro kunde få svar på sina frågor när andra vuxna inte fanns att tillgå.

Vi får verkligen hoppas att det aldrig händer, men om Sverige utsätts för krig eller krigsfara kommer public service att ha en avgörande roll för att svenska folket ska kunna nås av tillförlitlig information.

Fru talman! Detta var tre exempel på varför Liberalerna värnar en långsiktigt hållbar och oberoende public service med en bredd och kvalitet som tilltalar många och som syftar till att bygga ett långsiktigt förtroende. Med det förslag vi ska fatta beslut om i morgon lägger vi grunden för detta under de kommande åtta åren. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 61 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Jag tänkte att vi skulle fortsätta borra i budgetfrågorna.

När det gäller finansieringen för SVT, UR och SR finns det ett särskilt konto för de särskilda skattemedel som samlas in. I dagsläget finns det runt 4 miljarder där, och det finns alltså ett stort överskott på detta konto. När vi från oppositionen pratar om att mer medel skulle kunna gå till denna finansiering pratar vi inte om pengar som konkurrerar med satsningar på till exempel vård eller skola; jag tror att det är viktigt för åhörarna att förstå detta.

Jag har funderat på varför Tidöpartierna inte har velat se till att bolagen får den finansiering som de menar krävs för framtiden och för de kommande utmaningarna. Malin Danielsson tog upp många viktiga frågor gällande beredskap, tillgänglighet och att nå ut till hela landet. Det låter som att vi är överens om uppdraget i stora delar. Min fundering är hur det kommer sig att Liberalerna har landat i ett budgetförslag som innebär en underfinansiering framöver när pengarna finns och när man faktiskt inte behöver ställa en satsning mot andra budgetposter.

Jag är lite ovan vid att Liberalerna står på andra sidan i public service-frågorna. Jag funderar på om Malin Danielsson vill resonera lite grann kring om det var så klokt att ha med public service i Tidöavtalet. Jag uppfattar det som att detta har bundit upp Liberalerna och att de har behövt förhandla separat inom Tidöpartierna och inte har haft utrymme att närma sig oss andra fyra partier. Det har försvårat den budgetöverenskommelse som jag tycker att vi hade kunnat nå tillsammans. Jag hoppas att ledamoten har ett resonemang att bjuda på när det gäller den frågan.

Anf. 62 MALIN DANIELSSON (L) replik:

Fru talman! Jag tackar Vasiliki Tsouplaki för frågan.

Jag skulle inte säga att Liberalerna står på någon sida. Jag skulle säga att Liberalerna står i mitten. I Sverige har vi haft en ganska uppslitande debatt om finansieringen av public service under ganska många år. Det

finns de som gärna vill lägga mindre pengar, och det finns de som gärna vill lägga lite mer pengar.

De som vill lägga lite mer pengar har kommit på banan bara på den senaste tiden. Tittar jag tillbaka på valåret 2022 och vad partierna då svarade om budgeten för public service ser jag att de allra flesta sa att de ville behålla nuvarande budget med nuvarande uppräknings. Det uppgav man i till exempel Journalisten. Just Vänsterpartiet var ett av få partier som redan då pekade på ett behov av ytterligare finansiering av public service, medan Socialdemokraterna och Miljöpartiet, som har haft ett högt tonläge i dag, tyckte att nivån med en 2-procentig uppräknings var rimlig. Låt oss komma ihåg att inflationen då låg på 9 procent.

Liberalerna landar någonstans i mitten. Vi fortsätter med en uppräknings, och den uppräknings blir något högre när man slår ut den på de åtta åren. Jag tror att det är i runda slängar 170 miljoner till som public service finansieras med under den kommande åttaårsperioden, och vi tycker att det är bra.

Vi vet att många lider av den höga inflation vi har och har haft men som vi förhoppningsvis inte kommer att ha framöver. Inflationsläget innebär dock att många olika verksamheter behöver göra en del prioriteringar, och jag är övertygad om att public service-bolagen kommer att klara av dem framgent också.

Anf. 63 VASILIKI TSOUPLAKI (V) replik:

Fru talman! Att ”klara av” är lite svagt. Jag tycker att vi skulle ha tagit chansen att rusta public service-bolagen för framtiden. Det de framför allt har fört fram är att de behöver göra stora investeringar i ny teknik, säkerhetshöjande insatser och i det digitala för att ligga i framkant med sina playtjänster. Dessa investeringar kostar, och man kan inte nagga i kanterna när det gäller säkerhet eller det digitala eftersom publiken förväntar sig att det ska fungera. Då kommer andra delar av verksamheten att få stryka på foten, och det oroar oss. Därför är det olyckligt att Liberalerna på förhand har bundit upp sig att förhandla inom Tidöpartierna. Detta berör inte ledamoten, men hon får chansen i nästa replik.

Det finns andra frågor där jag hade räknat med att Liberalerna skulle tycka som vi. I skrivningarna nu står det om jämställdhet och mångfald och att public service ska spegla hela landet. Vi tycker att man också ska spegla variationen i Sveriges befolkning. Jag vet att ledamoten brinner för funktionsfrågorna, och jag tänker att det hade varit den normala liberala positionen att backa upp denna typ av skrivningar nu när mångfalds- och jämställdhetsmålet stryks. Kanske har jag en gammal bild av vad Liberalerna är för sorts parti, men jag tycker att det är ledsamt att vi inte kunde komma överens i denna fråga.

Min fundering till Malin Danielsson är därför: Var det så klokt att ha med public service-frågan i Tidöavtalet? I annat fall hade ni kunnat vara fria att driva en egen partilinje. Eller är det så att detta numera är er partilinje?

Anf. 64 MALIN DANIELSSON (L) replik:

Fru talman! Liberalernas public service-politik är att det fortsatt behövs en bred och varierad public service som också speglar befolkningen och den variation som finns i befolkningen. Jag ser ingen motsats här. Men

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*En lag om public
service och riktlinjer
för verksamheten
2026–2033*

kanske kan vissa uppföljningar göras annorlunda när man breddar begreppet något. Vi har också varit måna om att i sändningstillståndet peka ut de nationella minoriteterna och de personer som har svenskt teckenspråk som sitt modersmål för att öka produktionen för just dessa grupper. Vi är alltså samma gamla Folkpartiet eller Liberalerna när det gäller dessa frågor.

Det är också glädjande att vi landade i den här mittenpositionen med tanke på hur högt tonläget tidigare har varit i debatten om public service. Sverige har kvar en stark, bred och stabilt finansierad public service med ett sändningstillstånd som sträcker sig över åtta år. Därmed har man goda förutsättningar att fortsätta att driva den varierade och bra verksamhet man har i dagsläget.

Anf. 65 CATARINA DEREMAR (C):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 3 under punkt 4.

Fru talman! Att få möjlighet att vara med i public service-kommittén var lärorikt, omväxlande och ibland ganska frustrerande. Men det var också väldigt roligt att få arbete med en viktig fråga.

Perioden 2026–2033 är en lång tid. Det finns klara fördelar med långa tillstånd för public service. Men det kräver också eftertanke, för om vi vänder på tidsperspektivet och tittar åtta år tillbaka i tiden ser vi nog att de allra flesta av oss har helt andra medievänor i dag än vad vi hade då. Och vem vet hur medievänorna och möjligheterna ser ut om åtta år igen?

Ett brett medieutbud är viktigt och på många sätt avgörande för en fungerande demokrati. Public service spelar en stor roll för speglingen av hela landet och behövs sida vid sida med de privata aktörerna för att få en mångfald av perspektiv.

Public service är radio och tv i allmänhetens tjänst, och public service ska vara såväl politiskt som kommersiellt oberoende. All politisk styrning minskar friheten och därmed trovärdigheten. Oberoendet behövs för att man som mottagare ska kunna känna sig trygg i att enskilda politiska åsikter inte styr innehållet. Public service har också långa tillståndsperioder för att garantera oberoendet och för att överbrygga tillfälliga politiska majoriteter.

Fru talman! I det försämrade säkerhetspolitiska läget har public service en betydelsefull roll, vilket också Försvarsberedningen lyfter fram i sin rapport *Kraftisamling*. I tider av desinformationskampanjer från aktörer som har intresse av att främja splittring och minska tilltron i samhället behövs en public service med dess oberoende journalistik. Det är också en del av vårt totalförsvar.

I ett sådant läge är det synnerligen problematiskt att urholka medelstillsdelningen. Vi har flera gånger hört att det är mer pengar än innan, och ja, 84 miljarder är ofantligt mycket pengar. Men utslaget får alla invånare hela public service-utbudet för en dryg hundralapp i månaden. Hur mycket lägger vi inte på ett telefonabonnemang eller ett idrottsevenemang?

Vi ser vikten av att Sveriges Television fortsatt har möjligheter att stötta, utveckla och samproducera svensk film och svenskt drama. Det är bra för Sverige att det finns en långsiktighet för konstnärlig förnyelse och talangutveckling inom svensk film, och här spelar Sveriges Television en stor roll. Viktigt är också det nordiska samarbetet med samproduktioner och programutbyten som gör att vi lär känna våra nordiska grannländer.

Svensk film och svenskt drama är en viktig del i public services kulturuppdrag. Det är en demokratisk nyttighet, och det finansieras därför också solidariskt genom public service-avgiften. Ingen stängs heller ute. Man möts inte av en betalvägg, och man behöver inte registrera sina personuppgifter för att kunna ta del av programmen. Det slår an väl på min liberala själ. Detta är också av stor betydelse i ett sämre säkerhetsläge där behovet av tillförlitliga källor får ännu större vikt och där det är viktigt att alla kan ta del av dem.

Medierna, däribland public service, har stor betydelse för demokratin. När sådana frågor utreds behövs en särskild varsamhet och öppenhet för att söka bred, långsiktig politisk samsyn. Därför var det smärtsamt att vi inte kunde komma överens och nå total enighet i public service-kommittén. Det anser jag.

Jag fick frågan sent in i vårt arbete om vi skulle komma överens, och då svarade jag: ”Självklart, det är klart att vi kommer att komma överens.” Jag är före detta kommunpolitiker och van att hålla på tills man blir överens så att man kan ta nästa steg. Jag var oerhört besviken och funderade mycket på min egen insats i public service-kommittén och vad jag hade kunnat göra annorlunda för att vi skulle nå total enighet. Men vi kom till vägs ände och kunde inte närma oss varandra, och det är jag är den första att beklaga.

För att ytterligare stärka public service tycker jag att det skulle vara intressant att titta på grundlagsskyddet för public service.

Fru talman! Jag kan konstatera att konkurrens på mediemarknaden är bra. Det gynnar kvaliteten på produktionen. Jag önskar att public service fortsatt ordentligt ska kunna verifiera att de nyheter som sänds är sanna och riktiga och att film och drama av hög kvalitet fortsatt ska kunna produceras. Detta har vi nästan inte pratat om alls. Det är väl det bästa – när vi kan ta del av en dramaproduktion av hög kvalitet – men det har kommit bort helt och hållet. Jag tycker att vi skulle kunna lägga ännu större vikt vid det när vi pratar om public service. När det finns möjligheter att göra produktioner av hög kvalitet kan man stärka både sammanhållningen och det svenska språket i vårt land.

Avslutningsvis, fru talman, har det i debatten i dag låtit som att vi är väldigt oense, men trots det var vi faktiskt överens om väldigt många punkter i public service-kommittén, bland annat om ansvaret för svenska språket och minoritetsspråken och om att det breda uppdraget består. Men om vi gör ekonomin och de ekonomiska förutsättningarna för public service smalare är det klart att det kommer att finnas risk för att det publicistiska innehållet får stryka på foten. Det vore oerhört olyckligt i dessa dagar.

Men det breda uppdraget består, och vi får fortsätta att kämpa för att public service ska vara fri, stark och oberoende och vara i allas vår tjänst.

Sedan tycker jag också, som en tidigare talare sa, att det är olyckligt och lite tråkigt att kulturministern inte deltar i debatten här i dag, men vi har i alla fall gjort vårt jobb i dag. Jag tackar så mycket för debatten.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)

§ 8 Bättre verktyg för kontroll – uppgiftsinhämtning inom socialförsäkringen och ekonomiskt bistånd

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU6

Bättre verktyg för kontroll – uppgiftsinhämtning inom socialförsäkringen och ekonomiskt bistånd (prop. 2024/25:179)
föredrogs.

Anf. 66 JESSICA RODÉN (S):

Fru talman! Socialdemokraterna står bakom utskottets förslag till beslut, och jag yrkar bifall till det.

Betänkandet handlar ytterst om tillit – tillit till att våra trygghetssystem fungerar som de ska, att de är rättvisa och att de finns där när livet vänder.

Att skydda välfärden mot fusk och felaktiga utbetalningar handlar om att värna det gemensamma. Varje krona som går fel riskerar att urholka förtroendet för det system som människor ska kunna lita sig mot i livets svåraste stunder.

Fru talman! Socialförsäkringen är inte ett bidrag, utan den är en försäkring vi har byggt tillsammans – ett löfte till varandra om trygghet genom hela livet. Det är själva hjärtat i den svenska modellen, där vi tar ansvar för varandra och där ingen lämnas ensam.

Men trygghetssystemen måste fortsätta att utvecklas. Trygghetssystemen måste följa samhällsutvecklingen – annars tappar de både sin funktion och sin legitimitet. Vi hade gärna sett att regeringen tagit ansvar för att bygga vidare på det arbete som inletts för att stärka socialförsäkringen som den sociala trygghet den är tänkt att vara.

Tryggheten måste vara likvärdig, rättssäker och begriplig. Ingen ska hamna mellan stolarna när man är sjuk, skadad eller har en funktionsnedsättning. Den som drabbas av sjukdom eller skada ska inte bara få ersättning utan också förutsättningar att komma tillbaka.

Socialförsäkringen ska vara en bro tillbaka, inte en återvändsgränd. För att den ska uppfattas som rättvis måste också reglerna hänga ihop. I dag kan en människa bedömas enligt ett arbetsmarknadsbegrepp i sjukpenningen och enligt ett annat i sjuk- och aktivitetsersättningen. Det är orimligt, och det skadar både förtroendet och tryggheten.

Den som lever med långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning ska kunna leva ett värdigt liv, men i dag täcker garantinivån i sjuk- och aktivitetsersättningen inte längre kostnadsökningarna i samhället. Klyftan mellan dem som kan arbeta och dem som inte kan arbeta växer år för år. Detta är inte värdigt ett starkt välfärdsland, fru talman, för man blir inte frisk av att göras fattig.

Den som skadas på jobbet måste kunna lita på att arbetsskadeförsäkringen fungerar. Den ska ge trygghet, rättvisa och upprättelse, oavsett om skadan syns utanpå eller om det handlar om psykisk ohälsa. I dag fungerar den inte som det var tänkt. Arbetsskadeförsäkringen behöver reformeras så att den verkligen ger det skydd som en gång lovades.

Fru talman! Vi vet att den bästa sjukskrivningen är den som aldrig behöver ske. Det bästa sjukdomsfallet är det som aldrig händer. Därför måste det förebyggande arbetet stärkas. Människor ska inte bli sjuka eller skadas på sina jobb. Det är en fråga om rättvisa men också om ansvar – ansvar för att förebygga ohälsa, inte bara reparera konsekvenserna.

Vi socialdemokrater vet att trygghet inte är motsatsen till ansvar. Trygghet är en förutsättning för ansvar. När människor känner trygghet vågar de mer: utbilda sig, byta jobb och starta företag. Det är därför vi försvarar välfärden, inte bara som ett skyddsnät utan som en grund för frihet och utveckling. Ett starkt samhälle byggs inte av rädsla och misstro utan av gemenskap och tillit och av att vi tror på varandra och vår förmåga att lösa problem tillsammans.

Vi socialdemokrater tror inte på ett samhälle där människor ställs mot varandra. Vi tror på ett samhälle där alla får plats, där tryggheten bär och där rättvisan förenar. Det är det Sverige som har byggt vår välfärd. Det är det Sverige som vi ska fortsätta att bygga.

Det är också därför det är viktigt att vi har bättre verktyg för kontroll inom socialförsäkringen och det ekonomiska biståndet, precis det som detta betänkande handlar om, för välfärden måste både tåla granskning och inge förtroende.

Att bekämpa välfärdsbrottsligheten handlar inte om att misstänkliggöra människor utan om att försvara det gemensamma. Varje krona som hamnar fel riskerar att urholka förtroendet för hela systemet, men varje rätt beslut stärker tilliten.

Att återupprätta tilliten till våra sociala trygghetssystem är därför en av de viktigaste uppgifterna framöver, för det är tilliten som gör att människor vågar lita på samhället – och på varandra. Utan tillit – ingen trygghet, och utan trygghet – inget starkt samhälle.

(Applåder)

Anf. 67 DANIEL PERSSON (SD):

Fru talman! Vi debatterar nu socialförsäkringsutskottets betänkande SfU6 *Bättre verktyg för kontroll – uppgiftsinhämtning inom socialförsäkringen och ekonomiskt bistånd*.

Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag.

Genom lagändringarna som föreslås i detta betänkande får Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten större rätt att inhämta uppgifter om både den försäkrade och andra fysiska eller juridiska personer. Kommunernas socialnämnder får verktyg att kontrollera uppgifter vid ärenden som rör ekonomiskt bistånd.

Lagändringarna innebär sammanfattningsvis att det införs utökade utredningsbefogenheter och uppgiftsskyldigheter. Detta ska leda till att man kan säkerställa att man har rätt underlag så att man kan fatta korrekta beslut och förhindra felaktiga utbetalningar. Lagändringarna avser även att motverka bidragsbrottslighet.

Fru talman! En viktig del är att uppgifter ska kunna inhämtas brett. Förfrågan om uppgifter ska kunna riktas till den som kan antas kunna lämna behövliga uppgifter om en annan fysisk person än den försäkrade eller om en juridisk person. Den utökade uppgiftsskyldigheten ska bland annat gälla för arbetsgivare och uppdragsgivare, myndigheter, anordnare av personlig assistans, försäkringsinrättningar och kreditinstitut.

Regeringen föreslår även att sekretesskyddet hos Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten för uppgifter om enskildas affärs- och driftsförhållanden ska utökas.

Fru talman! I och med att myndigheterna blivit bättre på sina kontroller och fått fler verktyg för att förhindra felaktiga utbetalningar och upptäcka bidragsbrott är det bra att vi även ser över hur kommunerna kan få fler verktyg att jobba med dessa bitar. I detta betänkande tar vi några steg i rätt riktning utifrån kommunernas perspektiv.

Fru talman! Sveriges välfärdssystem ska ge ekonomisk trygghet för den som behöver stöd på grund av exempelvis sjukdom eller funktionsnedsättning eller vid familjebildning. Välfärdssystemet är huvudsakligen finansierat genom skatter. Det är av stor vikt att de ekonomiska stöden träffar rätt och att vi motarbetar bidragsfusk och brottslighet.

För att det ska finnas tillit till systemet är det viktigt att ingen kan fuska till sig ekonomiskt stöd. Det är vår skyldighet att hantera skattemedel akt-samt av respekt för skattebetalarna. Felaktiga utbetalningar och bidragsbrottslighet är sådant som undergräver förtroendet för välfärdssystemen. Vi måste värna tilliten till våra välfärdssystem och se till att stöden hamnar rätt.

Fru talman! Tidösamarbetet har gett myndigheterna olika verktyg för att upptäcka bidragsfusk och felaktiga utbetalningar genom olika lagändringar från riksdagen. Regeringen i sin tur sätter press på myndigheterna så att de nya verktygen används, och det ska redovisas till Regeringskansliet hur de används.

Tidöregeringen har även gett flera myndigheter i uppdrag att samverka kring olika frågor, exempelvis effektiv informationsdelning. Där ska myndigheterna utveckla en gemensam plan för effektiv informationsdelning mot brottslighet. Målet är att informationsdelning mellan myndigheterna ska användas för att förebygga, upptäcka och motverka brottslighet och felaktiga utbetalningar.

Fru talman! Det är en hel del förslag som är på gång som ännu inte gett full effekt. Men en hel del lagstiftning är på plats, och vi ser att det har gett resultat när vi ser på utvecklingen av stoppade felaktiga utbetalningar och återkrav.

Det finns dock mer kvar att göra, och för att upprätthålla kontinuiteten i detta arbete hoppas jag verkligen att Tidöpartierna får fortsatt förtroende att arbeta vidare med dessa frågor efter nästa val.

Jag yrkar återigen bifall till utskottets förslag och tackar för ordet.
(Applåder)

Anf. 68 CAROLINE HÖGSTRÖM (M):

Fru talman! De här lagändringarna är ännu ett viktigt steg för att stärka ordningen och redan i våra välfärdssystem. Det handlar om att se till att varje skattekrona används rätt så att våra gemensamma resurser går till dem som verkligen har rätt till stöd och inte till dem som utnyttjar systemen.

Med de nya reglerna får Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och socialnämnder runt om i landet bättre verktyg för att fatta korrekta beslut och förhindra felaktiga utbetalningar.

Genom utökade möjligheter att utreda och skyldigheter att lämna uppgifter kan myndigheterna lättare upptäcka oegentligheter och agera mot fusk och fel. Det innebär att myndigheterna ska kunna hämta in uppgifter inte bara om den försäkrade själv utan även om andra personer, företag

och organisationer som kan vara delaktiga. Skyldigheten att lämna uppgifter utökas bland annat för andra myndigheter, anordnare av personlig assistans, försäkringsinrättningar och kreditinstitut.

Vi moderater har länge drivit på för att välfärdssystemen ska präglas av ansvar, rättssäkerhet och effektivitet. Felaktiga utbetalningar urholkar förtroendet för systemen och riskerar att ta resurser från dem som verkligen behöver stödet. Därför är det helt rätt att vi nu ger myndigheterna bättre förutsättningar att agera. Men vi stannar inte där. Regeringen har redan tagit flera steg för att förhindra felaktiga utbetalningar och bekämpa bidragsbrott.

Till exempel har vi infört en ny reglering som gör det möjligt att upptäcka fel tidigare, utbyta information mellan myndigheter och sätta stopp för felaktiga utbetalningar innan de sker. Det är en del av ett större arbete för att säkra tilliten till välfärden.

För Moderaterna handlar det om att stå upp för den arbetslinje som bygger vårt samhälle, där bidrag ska vara ett skyddsnät, inte en livsstil, och där fusk och missbruk möts med konsekvenser.

Därför behöver vi fortsätta stärka verktygslådan framöver. Exempelvis måste Försäkringskassan ha tydliga sanktionsmöjligheter när någon medvetet fuskar – och ytterst måste vi kunna införa en bidragsspärr för dem som upprepade gånger bryter mot reglerna.

Fru talman! Det här handlar inte om att misstänkliggöra någon. Det handlar om att skydda välfärden för alla dem som verkligen behöver stödet och för alla dem som varje dag går till jobbet och bidrar till det gemensamma.

Vi ska ha ett välfärdssystem att lita på, inte ett system att lura. När reglerna är tydliga och kontrollerna fungerar, ja, då stärks tilliten. Då vet människor att samhället står upp för både rättigheter och skyldigheter. Det är hederligt, det är rättvist och det är nödvändigt.

Med de här lagändringarna tar vi ännu ett steg för att skapa trygghet, ordning och tillit i välfärden.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)

§ 9 Åtgärder för en effektiv och patientsäker anslutning till den nationella läkemedelslistan

Socialutskottets betänkande 2025/26:SoU5

Åtgärder för en effektiv och patientsäker anslutning till den nationella läkemedelslistan (prop. 2024/25:182)

föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)

Prot. 2025/26:22
21 oktober

*Bättre verktyg för
kontroll – uppgifts-
inhämtning inom
socialförsäkringen
och ekonomiskt bistånd*

§ 10 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i Europeiska unionen

Utbildningsutskottets utlåtande 2025/26:UbU5

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i Europeiska unionen (COM(2025) 335) föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)

§ 11 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till nytt system för Europeiska unionens egna medel för perioden 2028 och framåt

Finansutskottets utlåtande 2025/26:FiU16

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till nytt system för Europeiska unionens egna medel för perioden 2028 och framåt (COM(2025) 574) föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2025/26:24 Anpassning av vissa skatte- och avgiftsnedsättningar till EU:s regler om statsstöd
2025/26:3822 av Martina Johansson m.fl. (C)

med anledning av prop. 2025/26:26 Regelverket för framtidens el- och gasnät
2025/26:3816 av Fredrik Olovsson m.fl. (S)
2025/26:3823 av Rickard Nordin (C)

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 17 oktober

2025/26:75 Framtiden för Kriegers flak

av *Adrian Magnusson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:76 Höjda maxstraff för ekonomisk brottslighet

av *Teresa Carvalho* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:77 Ett samhällsuppdrag för Kriminalvårdens utbyggnad

av *Teresa Carvalho* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:78 Nedläggning av servicekontoret i Karlshamn

av *Heléne Björklund* (S)

till civilminister Erik Slottnér (KD)

den 20 oktober

2025/26:79 Stärkt skydd för demokratin

av *Per-Arne Håkansson* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2025/26:80 Regeringens strategi för jämställdhet

av *Janine Alm Ericson* (MP)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 oktober

2025/26:101 Humanitärt stöd till Gaza

av *Jacob Risberg* (MP)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:102 Arbetsmarknaden i Öresundsregionen

av *Adrian Magnusson* (S)

till arbetsmarknadsminister Johan Britz (L)

2025/26:103 Rasrisken längs Klarälven på riksväg 62 i Värmland

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:104 Stöd till svenska medborgare vid frihetsberövande utomlands

av *Denis Begić* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

2025/26:105 Initiativ i Europarådet om Kuba

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

den 20 oktober

2025/26:106 Kompetensstöd

av *Niklas Karlsson* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

Prot. 2025/26:22

21 oktober

Prot. 2025/26:22
21 oktober

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 18.39.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 1,
av andre vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 42 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.08 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1	Prövning av yrkande om folkomröstning om det vilande grundlagsförslag som antogs av riksdagen genom beslut om betänkande 2025/26:KU2 den 1 oktober 2025.....	1
Anf. 1	TALMANNEN.....	1
Anf. 2	JIMMIE ÅKESSON (SD).....	1
Anf. 3	MATS GREEN (M)	2
Anf. 4	MAURICIO ROJAS (L)	4
Anf. 5	JESSICA WETTERLING (V)	4
Anf. 6	GUDRUN BRUNEGÅRD (KD).....	5
Anf. 7	JAN RIISE (MP).....	6
Anf. 8	MUHARREM DEMIROK (C).....	7
Anf. 9	LENA HALLENGREN (S).....	8
Beslut		9
§ 2	Justering av protokoll.....	10
§ 3	Meddelande om frågestund.....	10
§ 4	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	10
§ 5	Ärenden för hänvisning till utskott	10
§ 6	Ärenden för bordläggning.....	11
§ 7	En lag om public service och riktlinjer för verksamheten 2026–2033	11
	Kulturutskottets betänkande 2025/26:KrU2	11
Anf. 10	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD)	11
Anf. 11	MATS BERGLUND (MP) replik	14
Anf. 12	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	15
Anf. 13	MATS BERGLUND (MP) replik	15
Anf. 14	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	16
Anf. 15	BJÖRN WIECHEL (S) replik	17
Anf. 16	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	17
Anf. 17	BJÖRN WIECHEL (S) replik	17
Anf. 18	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	18
Anf. 19	CATARINA DEREMAR (C) replik	18
Anf. 20	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	18
Anf. 21	CATARINA DEREMAR (C) replik	19
Anf. 22	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	19
Anf. 23	VASILIKI TSOUPAKI (V) replik.....	20
Anf. 24	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	20
Anf. 25	VASILIKI TSOUPAKI (V) replik.....	21
Anf. 26	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	21
Anf. 27	MATS BERGLUND (MP).....	22
Anf. 28	KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	25
Anf. 29	MATS BERGLUND (MP) replik	25
Anf. 30	KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	25
Anf. 31	MATS BERGLUND (MP) replik	26
Anf. 32	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	26
Anf. 33	MATS BERGLUND (MP) replik	26
Anf. 34	ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	27
Anf. 35	MATS BERGLUND (MP) replik	27

Anf. 36 KRISTINA AXÉN OLIN (M)	28
Anf. 37 BJÖRN WIECHEL (S) replik	29
Anf. 38 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	30
Anf. 39 BJÖRN WIECHEL (S) replik	30
Anf. 40 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	30
Anf. 41 MATS BERGLUND (MP) replik	31
Anf. 42 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	31
Anf. 43 MATS BERGLUND (MP) replik	32
Anf. 44 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik	32
Anf. 45 BJÖRN WIECHEL (S)	32
Anf. 46 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	36
Anf. 47 BJÖRN WIECHEL (S) replik	36
Anf. 48 ALEXANDER CHRISTIANSSON (SD) replik	36
Anf. 49 BJÖRN WIECHEL (S) replik	37
Anf. 50 HANS EKLIND (KD)	38
Anf. 51 VASILIKI TSOUPAKI (V) replik	40
Anf. 52 HANS EKLIND (KD) replik	41
Anf. 53 VASILIKI TSOUPAKI (V) replik	41
Anf. 54 HANS EKLIND (KD) replik	42
Anf. 55 MATS BERGLUND (MP) replik	42
Anf. 56 HANS EKLIND (KD) replik	43
Anf. 57 MATS BERGLUND (MP) replik	43
Anf. 58 HANS EKLIND (KD) replik	44
Anf. 59 VASILIKI TSOUPAKI (V)	44
(forts.)	48
Ajournering	48
Återupptaget sammanträde	48
§ 7 (forts.) En lag om public service och riktlinjer för verksamheten 2026–2033 (forts. KrU2)	48
Anf. 60 MALIN DANIELSSON (L)	48
Anf. 61 VASILIKI TSOUPAKI (V) replik	50
Anf. 62 MALIN DANIELSSON (L) replik	50
Anf. 63 VASILIKI TSOUPAKI (V) replik	51
Anf. 64 MALIN DANIELSSON (L) replik	51
Anf. 65 CATARINA DEREMAR (C)	52
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)	53
§ 8 Bättre verktyg för kontroll – uppgiftsinhämtning inom socialförsäkringen och ekonomiskt bistånd	54
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2025/26:SfU6	54
Anf. 66 JESSICA RODÉN (S)	54
Anf. 67 DANIEL PERSSON (SD)	55
Anf. 68 CAROLINE HÖGSTRÖM (M)	56
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)	57
§ 9 Åtgärder för en effektiv och patientsäker anslutning till den nationella läkemedelslistan	57
Socialutskottets betänkande 2025/26:SoU5	57
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)	57
§ 10 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om säkerhet, resiliens och hållbarhet i rymdverksamhet i Europeiska unionen	58

Utbildningsutskottets utlåtande 2025/26:UbU5.....	58	Prot. 2025/26:22
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)	58	21 oktober
§ 11 Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till nytt system för Europeiska unionens egna medel för perioden 2028 och framåt.....	58	
Finansutskottets utlåtande 2025/26:FiU16	58	
(Beslut skulle fattas den 22 oktober.)	58	
§ 12 Bordläggning.....	58	
§ 13 Anmälan om interpellationer.....	58	
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	59	
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 18.39.....	60	